

VASTEN 2026

LITURGIE & SPIRITUALITEIT

Broederlijk Delen
TOT IEDEREEN MEE IS

Beste lezer,

Vastentijd en campagnetijd. Broederlijk Delen staat al 64 jaar voor vastenspiritualiteit én wereldwijde solidariteit. Het campagnethema en de verhalen van onze internationale partners inspireerden ons voor de uitwerking van deze brochure met een liturgisch aanbod, alsook aangepaste suggesties voor kinderen en jongeren, een interreligieuze bezinning en een verdiepingsgesprek.

Onze tijd wankelt en lijkt naar de verkeerde kant te kantelen. Klimaatverandering tast de schepping aan, oorlogen verscheuren volkeren, polarisatie splijt gemeenschappen. De democratie staat op het spel, autoritaire leiders winnen terrein, internationaal recht lijkt een verkreukeld vodge papier. Zekerheden hangen los in de scharnieren. Mensen voelen zich machteloos, soms de wanhoop nabij.

De voorgaande alinea zou kunnen geschreven zijn door profeten als Jesaja, Ezechiël en Joël. Hun waarschuwingen in de Bijbellezingen schetsen in oude bewoordingen beelden die vandaag op onze netvliesen branden: 'onheil', 'kinderen en vee sterven van dorst', 'een dal van dorre beenderen', 'uitgeputte mensen'. Maar de lezingen lichten ook op dat het visioen van *een samenleving in vrede en gerechtigheid* toch steeds opnieuw mensen op de been brengt. Ze vinden kracht in een God, die niet in

macht of triomf te zoeken is, maar in de stille trouw van wie blijft ópstaan, in de stem die recht bepleit, in de handen die brood delen, in de ogen die de ander niet tot vijand maken, in de solidariteit van wie weigert weg te kijken.

Vastenspiritualiteit ontsluit hoop en toekomstperspectief. Dit geeft ons in weinig vrolijke tijden inspiratie en moed. Ook onze internationale partners wijzen ons die weg met verhalen die bol staan van veerkracht. Er klinkt een appel in voor onze levensstijl. Hun problemen zijn inherent verbonden met het economisch systeem dat grondstoffen uitput en het klimaat ontregelt.

Verontwaardiging kunnen we constructief aanwenden om bijna uitzichtloze situaties te laten kantelen in de richting van een leefbare toekomst. Onze spiritualiteit stimuleert ons om niet in zak en as te blijven zitten. Zoals Dorothee Sölle het ooit krachtig verwoordde in haar *Argumenten voor het overwinnen van machteloosheid*: 'Bij ons heeft al eens iemand brood verdeeld dat voldoende was voor allen. [...] Bij ons is al eens iemand opgestaan van de doden.'

Deze vastenperiode kunnen we samen hoop en moed rapen en de toekomst in handen nemen. Het is nú tijd voor actie! Dankjewel voor jullie engagement.

Lieve Herijgers, directeur
Werkgroep liturgie en spiritualiteit

INHOUD

3	Campagne kort
4	Inhoudelijke accenten
4	Ga voor ommekeer, verbinding en nieuw leven
5	Symbool – Twaalf stenen
6	Meegeefkaartjes
8	Tafelgebed
9	Overzicht van het aanbod
11	Even praktisch, aandachtspunten
13	Viering: Aswoensdag
16	Viering: 1 ^{ste} zondag van de vasten
19	Viering: 2 ^{de} zondag van de vasten
22	Viering: 3 ^{de} zondag van de vasten
25	Viering: 4 ^{de} zondag van de vasten
28	Viering: 5 ^{de} zondag van de vasten
31	Viering: Palmzondag
34	Viering: Pasen
36	Jongerenviering
38	Gezinsviering met eerstecomunicanten (2 ^{de} zondag)
40	Viering met vormelingen (4 ^{de} zondag)
42	Kinderennevendienst (Pasen)
44	Interreligieuze vastenbezinning
46	Verdiepingsgesprek 'Verzet op een keerpunt'

Kalender campagne 2026

18/02: Aswoensdag, start van de campagne

27/02 - 28/02: Koffiestopdagen

09/03 - 24/03: Campagnegasten uit partnerlanden in België

14/03 - 15/03: Eerste collecteweekend

28/03 - 29/03: Tweede collecteweekend

05/04: Pasen, einde van de campagneperiode

Coverfoto: Geen stapstenen nodig: het meer staat droog. Abel en Cornelia blijven toch dapper stappen zetten, ijverig zorgend voor de natuurlijke rijkdommen van Moeder Aarde. Zie ook blz. 30.

Werkten mee aan deze brochure: André Devos, Jan De Koster, Jan De Roeck, Imane Hadra, Marjet Haels, Philip Lermytte, Petra Mussche, Piet Spanhove, Els Van Doren, Jef Wauters • **Hoofredactie:** Philip Lermytte • **Eindredactie:** Piet Spanhove • **Tekstcorrectie:** Muriel Burgers, Tess De Koster, Sylvie Vanderhoydonck • **Foto's:** Freepik, Petra Mussche, Gabriela Urco, Omri Eran Vardi (Activestills) en Fotoarchief Broederlijk Delen • **Grafische vormgeving:** Marine De Keyzer • **Wettelijk depotnummer:** D/2025/5.556/3 • **Verantwoordelijke uitgever:** Lieve Herijgers, Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel

CAMPAGNE KORT

HET IS NÚ TIJD VOOR ACTIE

Ons economisch en politiek systeem offert mens en milieu op in naam van groei en macht. Wat we vandaag zien – onrecht, uitbuiting, verwoesting – zijn geen fouten in het systeem. Ze zijn het systeem. Wereldwijd verzetten mensenrechtenverdedigers en milieubeschermers zich tegen autoritaire leiders en winsthongerige bedrijven. Ze strijden voor een rechtvaardigere wereld.

Maar die strijd komt onder druk. Vrijheden worden afgebroken, internationale solidariteit verschaalt, en wie opkomt voor mens en milieu wordt het zwijgen opgelegd.

Toch is er hoop. Overal ter wereld tonen mensen dat het anders kan: organisaties beschermen de rechten van de meest kwetsbaren, gemeenschappen verdedigen hun land en water, jongeren dromen van een toekomst waarin iedereen meetelt. Wat ze doen, werkt. Om hoopvol te kunnen zijn, moeten we samen actie ondernemen. Wat *wij samen doen*, kan het verschil maken.

Broederlijk Delen kiest de kant van wie volhoudt om te bouwen aan alternatieven, van wie weigert te buigen voor onrecht. Want verandering gebeurt niet vanzelf, ze begint bij mensen die geloven dat het kan. Dus maak een vuist voor internationale solidariteit. Het is nú tijd voor actie!

Partners in de picture, wat doen ze?

Defense for Children International - Palestine (DCI-P) verdedigt de rechten van Palestijnse kinderen die vaak zonder proces gevangen worden gezet. Via juridische en psychologische ondersteuning helpt de organisatie kinderen en families. Door getuigenissen te verzamelen slaagt de organisatie erin om mensenrechtenschendingen een gezicht te geven.

GAFE zet zich al 20 jaar in voor ecologisch burgerschap en voor democratie in Haïti. De organisatie stimuleert de ecologische en sociale transitie. Daarnaast ondersteunt GAFE de inwoners van rurale gebieden om ervoor te zorgen dat hun politieke stem gehoord wordt.

Instituto de Defensa Legal ondersteunt in Peru de vrouwen van de Kukama-gemeenschap in het beschermen van de Marañón-rivier. Via juridische weg zijn ze erin geslaagd de rivier rechten te geven, en het oliebedrijf dat de rivier vervuilde, te verplichten om de rivier te herstellen.

Africa Reconciled brengt jongeren in Oost-Congo samen in vredesclubs. Als je er jonger bent dan 35 jaar heb je amper vrede gekend. Via de bijeenkomsten in de vredesclubs krijgen de jongeren de kans om uit te wisselen met mensen in andere gemeenschappen en leren ze bij over vrede en rechtvaardigheid.

CENDA ondersteunt de Boliviaanse plattelands-gemeenschappen in hun strijd voor voedselsovereiniteit. Sinds 2014 is het tweede grootste meer in Bolivia uitgedroogd door klimaatverandering en mijnbouw. CENDA ondersteunt de lokale Puñaca-gemeenschap om samen te strijden tegen de watervervuiling en helpt landbouwers alternatieven te ontwikkelen.

Doe mee!

De campagne is het ideale moment om je te engageren voor Broederlijk Delen. Organiseer een Koffiestop, een solidaire maaltijd of een inhoudelijke activiteit in jouw buurt. Nieuwsgierig?

Ontdek het campagneverhaal en tips voor jouw lokale actie op campagne.broederlijkdelen.be.

INHOUDELIJKE ACCENTEN

Ook al zijn de Bijbellezingen ieder jaar gelijklopend – en om de drie jaar gelijk –, getoetst aan de actualiteit en aan de boodschap van Broederlijk Delen, ze leveren telkens nieuwe inzichten op. Hieronder verduidelijken we de voornaamste accenten in een **basistekst**. Met een **symbool** rijgen we een rode draad doorheen de vieringen. Om de vieringen te laten nawerken, voorzien we **meegeefkaartjes**. De basistekst is poëtisch vertaald naar een **tafelgebed** dat we niet in één specifieke viering plaatsen; je kan het naar keuze gebruiken, eenmalig of in elke gebedsviering van deze vasten.

BASISTEKST

VASTEN:

GA VOOR OMMEKEER, VERBINDING EN NIEUW LEVEN

Wanneer vasten en ramadan samenvallen

De wereld waarin wij leven staat onder spanning. Klimaatverandering tast de schepping aan, oorlogen verscheuren volkeren, polarisatie splijt gemeenschappen. Wereldwijd voelen mensen zich machteloos, de wanhoop nabij.

In die leegte en onzekerheid worden velen verleid door populistische stemmen. Politici misbruiken het geloof voor eigen profijt. Religieuze taal zetten zij in om macht te verwerven, niet om te dienen. Zij spelen in op angst en wantrouwen, en zetten mensen tegen elkaar op. Zo wordt het geloof, dat bedoeld is als bron van bevrijding en gemeenschap, een instrument van verdeeldheid.

En toch, juist in deze tijd, begint opnieuw de weg van de vasten. Aswoensdag valt dit jaar samen met de start van de ramadan. Misschien is het een uitstekende gelegenheid voor christenen en moslims om samen de weg van inkeer en ommekeer te gaan. Wij delen immers hetzelfde verlangen naar bevrijding en vernieuwing. Het kan een teken zijn dat de Ene groter is dan onze grenzen, en dat de roep om bevrijding universeel klinkt.

Vertrouw: de Ene blijft ons nabij

In iedere mens leeft een oerschreeuw om bevrijding, een verlangen naar leven en recht. Het is de stem van de Ene die ons herinnert aan onze roeping: leven in vrijheid, leven in verbondenheid. Hij hoort ons schreeuwen uit de diepten van oorlog, geweld en gebroken gemeenschappen. Hij is ons steeds nabij. Hij is aanwezig ook wanneer wij twijfelen bij de ontmenselijking van het leven. Waar was God in Auschwitz, te midden van de vernietigingskampen? Waar was God in Gaza, te midden van verwoesting en uitzichtloosheid? Daar klinkt de vraag naar zijn aanwezigheid in de diepste afgrond van menselijk

lijden. Hij antwoordt met de gave van de Thora, het Woord van leven. Hij is aanwezig in het Woord dat richting geeft aan ons leven en samenleven. Niet in macht of triomf is Hij te vinden, maar in de stille trouw van wie blijft opstaan, in de stem die recht zoekt, in de handen die brood delen, in de ogen die de ander niet tot vijand maken, in de solidariteit van wie weigert weg te kijken. De Ene nodigt ons uit om de wereld door zijn ogen te zien.

Zelfs op de vierde dag

Kunnen wij de klimaatverandering nog ten goede keren? Komen wij niet te laat met de erkenning van de staat Palestina? Het is al de vierde dag. De derde dag van de opstanding is voorbij. Herstel lijkt onmogelijk. Jezus doorbreekt de verlamming. Uit zijn diepe emotie – tranen én heilige toorn – groeit de kracht om de dood te tarten. Hij roept op tot actie. Het is nooit te laat om de steen weg te nemen. Het is nooit te laat om obstakels te verwijderen. Zelfs op de vierde dag blijft de Ene ons nabij en hoort Hij ons schreeuwen om leven.

Trouw sterker dan verraad

Jezus zette zich in voor een samenleving in vrede en gerechtigheid waarin ieder tot zijn recht komt. Zijn keuze van de twaalf verwijst naar dit visioen. Maar Judas, één van hen, geeft Jezus over en verradt zo het visioen. Jezus daarentegen geeft zichzelf. Hij deelt brood en wijn. Hij kiest niet voor macht, maar voor overgave, niet voor verraad, maar voor trouw. Hier ontstaat een tegenbeweging: een gemeenschap die weigert uiteen te vallen, die trouw blijft aan de roeping tot vrede en gerechtigheid.

Deze tegenbeweging herkennen we bij partners van Broederlijk Delen. Zij zetten zich in voor agro-ecologie, voor het behoud van hun leefomgeving en voor de verdediging van mensenrechten. Zij blijven trouw aan dit project, ook als dat hun leven bedreigt.

Opstanding en nieuw leven

De vasten nodigt uit om los te komen van wat vanzelfsprekend lijkt. Durven wij onze privileges loslaten, onze vanzelfsprekende consumptie? Durven wij kijken met de ogen van de Ene? De vluchteling niet zien als bedreiging, maar als mens; de aarde niet als grondstof, maar als schepping die ons draagt.

De Ene, God van bevrijding, is aanwezig op de Sinaï en in de opstanding. Zijn Woord geeft kracht om op te staan, ook wanneer wanhoop ons verlamt. De vasten en de ramadan zijn meer dan rituelen. Ze zijn een oefening in hoop, een weg naar bevrijding. Ze nodigen ons uit om stenen weg te rollen, muren af te breken en samen te bouwen aan een gemeenschap die leeft in vrede en gerechtigheid.

In een kantelende wereld is dit de kern van ons geloof: zelfs op de vierde dag, voorbij alle hoop, is nieuw leven mogelijk. Daarom roept Broederlijk Delen ons op tot de 25%-revolutie: met één mens op vier kunnen wij de dood overwinnen en opstaan tot leven.

SYMBOOL

TWAALF STAPSTENEN

In de liturgie spelen we in op de slogan van dit jaar en drukken symbolisch uit hoe we 'toekomst' maken.

Aan toekomst bouwen - vrede en gerechtigheid - gebeurt stap voor stap. Niet pardoës. Zoals de exodus naar bevrijding veertig jaar duurde, zo gaan we veertig dagen geduldig op weg naar Pasen. Symbolisch plaveien we daarvoor twaalf stapstenen, één of twee per week, die ons op weg zetten naar dat samenleven in vrede en gerechtigheid. Dat *we ervoor gaan*, klinkt in de titel van elke viering.

Ter info: 'twaalf' verwijst naar de twaalf leerlingen. En Jezus' keuze voor 'twaalf' gaat terug op het twaalfstammenverbond (Oude Testament). Dat verbond legt de gelijke verdeling van de macht onder de twaalf juridisch vast. Het garandeert een samenleving op basis van gelijkheid, vrede en gerechtigheid. De twaalf stammen van het godsvolk, zijn door Jezus universeel - katholiek, over de hele wereld - geworden. Ongeacht nationaliteit, kleur, afkomst, religie ... Het is een visioen, een project waaraan Jezus tot in zijn dood trouw is gebleven, ook nadat het door Judas werd verraden.

Uitwerking?

Met twaalf stenen bouwen we vooraan in de kerk een pad, een 'weg naar Pasen'. De stenen overbruggen een afstand, zoals stapstenen in een rivier het mogelijk maken dat je de overkant bereikt. Elke viering leggen we één of twee 'stapstenen', zo komen we aan twaalf. We leggen ons pad in de richting van de plek (lege kandelaar) waar de nieuwe paaskaars komt.

Concreet?

- Je zoekt twaalf grote stenen, bv. gesleten keien uit een rivier. Het kan gerust in verschillende vormen (terrasstenen, kasseien, ...).
- Er zijn twee stenen per viering, behalve op de 1ste zondag en op Palmzondag: dan slechts één steen. Zo komen we na zeven vieringen in totaal aan twaalf stenen.
- Op elke steen noteer je in viltstift een kernwoord: zie de woorden hieronder.
- Pasen is ons eindpunt (of nieuw begin): geen 'stapsteen' meer, maar we plaatsen wel een grote ronde steen op het einde van het pad, waar de kandelaar staat (of komt) voor de nieuwe paaskaars. Deze 'grafsteen' kun je maken uit karton of isomo, die je ev. in het grijs (betonkleur) schildert.

Plaats in de viering en duiding

Elke viering, na het welkomstwoord, brengen we de steen of stenen van de week naar voren en plaveien er een stuk van het pad mee. Telkens maken we zo de afstand tot de paaskaars wat kleiner. Daarbij lezen we een korte duidingstekst, die elke viering - met eigen toepassing [...] - terugkeert:

We worden geraakt door [...]

We maken een vuist en komen in actie.

We nemen de toekomst in handen.

In deze viering horen we [...]

We plaveien een pad richting Pasen, nieuw leven.

Stapstenen die ons op weg zetten zijn [...]

Woorden op de 'stapstenen'

Aswoensdag - twee stapstenen:

INKEER | OMMEKEER

Eerste zondag - één stapsteen:

DIENTBAARHEID

Tweede zondag - twee stapstenen:

ACTIE | TOEKOMST

Derde zondag - twee stapstenen:

NABIJHEID | VERTROUWEN

Vierde zondag - twee stapstenen:

IN-ZICHT | MOED

Vijfde zondag - twee stapstenen:

HOOP | OPSTAND-ING

Palmzondag - één stapsteen: VERBINDING

Pasen: EEN STEEN WORDT WEGGEROLD

MEEGEEFKAARTJES

Op het einde van elke viering kan je aan de aanwezigen een kaartje meegeven. De voorzijde bevat een quote uit één van de lezingen en het kernwoord (stapsteen) van die zondag. Op de keerzijde vindt men uitleg over Broederlijk Delen en een uitdaging of vraag. De kaartjes nodigen uit tot individuele bezinning, maar kunnen ook dienen als aanzet voor een gesprek in het gezin, bij vrienden of in je vereniging.

Op broederlijkdelen.be/liturgie26digi vind je een pdf met 8 x 2 A4-bladen (vier kaartjes per blad) met daarop telkens per viering/zondag de voor- of achterkant van de kaartjes. Zo kan je ze eenvoudig recto verso afdrucken, liefst op stevig papier.

Tekst op de kaartjes

Aswoensdag

'Kondig een heilige vastentijd af. Verzamel het volk!' (Joël, 2, 15-16)

We liggen wakker van welke toekomst we nalaten voor de volgende generaties. Mensenrechten worden geschonden of uitgehold, de rechten van de natuur met voeten getreden, steeds duidelijkere gevolgen van de klimaatverandering, jarenlang aanslepende conflicten en oorlogen. Het internationaal recht lijkt soms een vodge papier, de democratie staat op het spel en autoritaire leiders winnen terrein.

1ste zondag

'Jezus werd door de Geest naar de woestijn gevoerd om op de proef gesteld te worden.' (Matteüs 4, 1)

Kijk je machteloos toe terwijl wereldleiders alles naar hun hand zetten?

Of ben je verwonderd over de weerbaarheid van mensen die zich inzetten voor anderen?

DCI-Palestine, een partner van Broederlijk Delen, blijft de schendingen van kinderrechten aanklaarten totdat de internationale gemeenschap ingrijpt. Ze werpen een dam op tegen straffeloosheid. In de Palestijnse cultuur is 'standvastig blijven' belangrijk in de strijd voor rechtvaardigheid: koppig voortdoen, omdat men gelooft dat die strijd rechtmatig is.

2de zondag

'Trek weg uit uw land, uw stam en uw huis, naar het land dat Ik u zal wijzen.' (Genesis, 12, 1)

Wegtrekken en herbeginnen ... het vraagt overtuiging en kracht: een onwrikbare structuur moet doorbroken worden, een vastgeroest idee omgebogen, zodat er een nieuwe toekomst kan ontstaan. Haïti heeft in zijn crisis van anarchie en geweld nood aan een nieuw begin. Activisten banen een weg naar een open toekomst. *GAFE* verenigt zo'n 50 organisaties die zich inzetten tegen ontbossing en verlies van vruchtbare grond.

3de zondag

'Sla op die rots. Er zal water uitstromen zodat de mensen kunnen drinken.' (Exodus, 17, 6)

Als mensen vragen: 'Waar is God?', opent Hij een bron van leven. Niet in macht of triomf, maar in de stille trouw van wie blijft opstaan. In de stem die recht zoekt, in de handen die brood delen, in de ogen die weigeren de ander als vijand te zien.

In Peru draagt het Kukuma-volk de gevolgen van oliewinning rond de Marañón-rivier. Water is leven. Daarom verzetten vrouwengroepen zich, ondanks veel tegenstand. Zo kan de rivier beschermd worden.

4de zondag

'Want God ziet niet zoals een mens ziet; een mens kijkt naar het uiterlijk, maar de Heer kijkt naar het hart.' (1 Samuel 16, 7b)

Door kortzichtigheid zien wij dingen niet, die nochtans van wezenlijk belang zijn. Verblind herkennen we alleen onze eigen waarheid. Zo komt bv. Oost-Congo

zelden in het nieuws. De VS en Europa hebben er belang bij hun ogen te sluiten voor de gruwel daar, want er zijn kostbare ertsen zoals coltan en kobalt te vinden. Bovendien worden, binnen de DR Congo, verdedigers van mensenrechten bedreigd, gearresteerd of gewelddadig aangepakt.

5de zondag

'Ik schenk u mijn geest, zodat u weer leeft, en laat u op uw eigen grond gaan wonen.' (Ezechiël 37, 14)

Wanneer kan een volk opstaan en terugkeren naar zijn land, weer ademen, leven en hopen? De Ayllu-gemeenschap in Oruro (Bolivia) lijdt onder droogte en mijnbouwvervuiling. Jongeren worden weggejaagd naar steden, terwijl ouderen achterblijven met lood in hun bloed. Hun leefomgeving wordt opgeofferd. Het is niet evident om aandacht te vragen voor de strijd van vergeten ouderen. *CENDA*, een partner van Broederlijk Delen, stapt naar de lokale overheid om te protesteren.

6de zondag - Palmzondag

'Met een woord wekt Hij mij in de ochtend; in de ochtend wekt Hij mijn oor om als een leerling toe te horen.' (Jesaja 50, 4b)

In de verhalen uit Palestina, Haïti, Peru, Congo en Bolivia horen we de oproep tot samenwerking en verbinding. Het is een hele uitdaging. Zijn we het afgeleerd om samen te werken en elkaar te versterken? We hebben elkaar nodig. Willen we ons leven en de samenleving veranderen, dan moeten we al onze krachten en talenten bundelen. Dat is de 25%-revolutie: met 25% van de mensen kunnen we samen strijden voor rechtvaardigheid en is verandering echt mogelijk.

Pasen

'Op de ochtend van de eerste week kwam Maria Magdalena met de andere Maria naar het graf kijken. De aarde beefde; een engel van de Heer daalde af en rolde de steen weg ...' (Mt 28, 1-2)

De derde dag.

De nacht is voorbij.

De dood is overwonnen.

Jezus is opgestaan. Hij leeft.

Getuigen worden verkondigers.

De twee Maria's krijgen de opdracht die vreugdevolle boodschap aan de leerlingen mee te delen.

SAMEN MAKEN WIJ TOEKOMST

De wereld staat onder spanning,
het klimaat tast de schepping aan,
oorlogen verscheuren volkeren,
polarisatie drijft ons uiteen.
Mensen voelen zich machteloos,
de wanhoop aan onze lippen.

Christen en moslim gaan samen
de weg van inkeer en ommekeer,
delen hetzelfde verlangen
naar bevrijding en nieuw leven.
Zo kom Jij, Ene, ons nabij,
onze grenzen overstijgend.

Wij mogen erop vertrouwen
dat Jij, Ene, ons nabij blijft
ook als wij hieraan twijfelen
bij het ontmenselijk leven.
Jij hoort immers onze oerschreeuw,
ons verlangen naar bevrijding.

Jij beantwoordt onze twijfel
met de Thora, woord van leven.
Niet in macht ben Jij te vinden
maar in de stille trouw van hen
die weigeren weg te kijken,
die blijven opstaan tot leven.

Al is het de vierde dag,
de dag na de opstanding,
en lijkt herstel onmogelijk:
het is nooit te laat voor actie.
Wij werken obstakels weg.
Jezus roept ons tot leven.

Judas' verraad is nooit ver weg
maar Jezus blijft het visioen trouw:
Hij geeft zichzelf in brood en wijn.
Zo groeit een tegenbeweging,
een standvastige gemeenschap,
die weigert uiteen te vallen.

Blijven wij uit angst vasthouden
aan al onze zekerheden
of kijken wij met Jouw ogen:
zien wij de vluchteling als mens,
de aarde niet als grondstof maar
als ons gemeenschappelijk huis?

De derde dag gaf Jij aan ons
tien richtinggevende woorden.
In Jezus werd Jouw Woord mens,
opgestaan op de derde dag,
het leven sterker dan de dood.
Met één mens op vier kunnen wij
hier en nu opstaan tot leven.

Jef Wauters

OVERZICHT VAN HET AANBOD

Hoofdbestanddeel zijn de liturgische vieringen voor de veertigdagentijd. Daarna volgen er aangepaste suggesties voor jongeren en kinderen, inpasbaar in een eucharistieviering of een gebedsviering. Aanvullend is er een interreligieus bezinningsmoment en twee verdiepingsprekken.

LITURGISCHE VIERINGEN

Vanaf blz. 13 vind je **teksten** voor de vieringen van Aswoensdag tot en met Pasen. De Bijbellezingen zijn van het **A-jaar**. Voor elke viering is voorzien: een welkom, moment van inkeer, liturgische gebeden, inspiratie voor de homilie, voorbeden, bezinnings-tekst na de communie en liedsuggesties. Je kan ze gebruiken als bouwstenen voor de eigen praktijk en omstandigheden.

Met de boodschap van Broederlijk Delen in het achterhoofd, puurden we accenten uit de lezingen die de uitwerking van de teksten kleurden. Elke viering kreeg een titel, waarmee we een patroon creëren.

In elke viering leggen we een link naar Broederlijk Delen. Op Aswoensdag en Palmzondag ligt de nadruk op het centrale thema van mensenrechten. Op elk van de vijf zondagen daartussen, maken we kennis met één van de vijf partners die dit jaar naar voren zijn geschoven.

- 1ste zondag: Palestina - *DCI-Palestine*
- 2de zondag: Haïti - *GAFE*
- 3de zondag: Peru - *Instituto de Defensa Legal*
- 4de zondag: Oost-Congo - *Africa Reconciled*
- 5de zondag: Bolivia - *CENDA*

Op de keerzijde van de meegeefkaartjes (zie hoger) vind je een beetje info over deze partners.

De vieringen in een notendop

Aswoensdag

INKEER ZET ONS OP WEG. EEN OMMEKEER.

De profeet Joël roept op tot 'keren' naar het door God gewild samenleven in vrede en gerechtigheid. Bij Matteüs lezen we dat engagement best kiemt in het verborgene. Vasten begint met inkeer en verontwaardiging, en mondt uit in actie. Vasten wordt zo een teken van delen, hoop en nieuwe toekomst. We starten dit jaar onze vasten op dezelfde dag als de ramadan.

De ritus met het askruisje is ingepast, met als optie eerst de verdorde palmtakjes van vorig jaar te verbranden.

1ste zondag van de vasten

GA VOOR DIENSTBAARHEID

Door de drang naar steeds meer, gaan mensen, zoals in Eden (Gen. 2), zich als god gedragen. Maar in die onbegrensdeheid komt de menselijke kwetsbaarheid naar boven.

En in de woestijn (Mt. 4, 1-11) blijkt 'Satan' een 'uiteenwerper' die wantrouwen aanwakkert en religie misbruikt als dekmantel voor machtsmisbruik. Jezus biedt tegengewicht en kiest onverdeeld voor dienstbaarheid.

2de zondag van de vasten

GA LANGS NIEUWE PADEN

Abraham trekt naar het land dat God hem zal doen zien (Gen. 12). Hij neemt deze beslissing niet om zichzelf te redden, maar om tot zegen te zijn van alle volken.

Op de bergtop (Mt. 17) brengt Jezus zijn leerlingen tot inzicht in de weg die zij moeten gaan: macht en aanzien loslaten ook al kost dat weerstand en lijden.

3de zondag van de vasten

MET HERNIEUWD VERTROUWEN DOORGAAN

Het volk twijfelt aan Gods aanwezigheid (Ex. 17). Toch blijft Hij hen nabij in de tien richtinggevende woorden. God is ook de Samaritaanse vrouw nabij (Joh. 4). Jezus doorbreekt muren van vijandschap en maakt duidelijk dat God én de Joden én de Samaritanen in Geest en Waarheid nabij is.

4de zondag van de vasten

GA VOOR EEN ANDERE KIJK

Door te leren kijken met het hart en zonder angst, kiest de profeet niet de oudste of sterkste als koning, maar de jongste (1 Sam. 16). Ook in het verhaal van de blindgeborene (Joh. 9) gebeurt een merkwaardige omkering: de blinde ziet. De zienden niet, uit angst. Tijdens deze viering gebeurt de eerste collecte voor Broederlijk Delen.

5de zondag van de vasten

GA VOOR OPSTAND-ING

De Ene maakt een nieuwe uittocht mogelijk. Zijn volk herademt, komt tot leven (Ez. 37). Zelfs de vierde dag, die van de totale hopeloosheid, ontluikt leven, waar stenen worden weggerold en obstakels verdwijnen (Joh. 11).

Palmzondag

GA VOOR VERBINDING

De viering begint met de intocht van Jezus in Jeruzalem (Mt. 21): als vredenvorst ontvangen, geen heerser maar een dienaar, trouw tot in de dood. Er is een voorstel uitgewerkt om een palmproces-sie te houden die ons voor de verantwoordelijkheid plaatst niet te wijken voor lijden, zoals we dat bij Jesaja lezen (Jes. 50). Het lijdensverhaal dat volgt (Mt. 26), leert ons dat Judas het visioen van een samenleving in gerechtigheid verraadt. Maar Jezus blijft (het visioen) trouw en geeft zichzelf onvoorwaardelijk.

Pasen

GA VOOR EEN NIEUW BEGIN

We reiken enkele elementen aan voor de paaswake: welkom en inspiratie bij de lezing. Vrouwelijke getuigen worden verkondigers: Jezus gaat de leerlingen voor naar Galilea, naar het begin (Mt. 28).

VOOR JONGEREN EN KINDEREN

jongerenviering

ONDERWEG NAAR ELKAAR

Deze kan op een moment naar keuze worden geplaatst. Vertrekkend van enkele liedteksten wordt verkend wat vasten vandaag kan betekenen: dichterbij komen bij je levenskern, bij andere mensen, bij God. Een verhaal en gespreksvragen trekken dit open. Een Bijbellesing en het verhaal van partners van Broederlijk Delen, uit de Westelijke Jordaanoever en Oost-Congo, verruimen en prikkelen.

gezinsviering met eerstecommunicanten (2de zondag)

BOUWSTENEN

Kinderen worden uitgenodigd te kiezen om mee te bouwen aan een wereld zoals God die droomt. Doorheen de viering, in het moment van inkeer, de bezinning bij het verhaal van de stenen, en de voorbeden, gaan we creatief aan de slag met stenen.

viering met vormelingen (4de zondag)

EEN ANDERE KEI – EEN ANDERE KIJK

Stenen in allerlei formaten: eerst zijn ze grijs, symbool voor de donkerte van het leven, muren die uitsluiten, stenen om te bekogelen met verwijten. God en Jezus brengen ons een andere zienswijze bij om te bouwen aan een wereld waar de minste wel gezien wordt. Vanuit de lezingen, een duiding, een verhaal op kindermaat over de werking van *Instituto de Defensa Legal*, partner van Broederlijk Delen in Peru, keren we de grijze stenen om tot een kleurrijk stenentapijt.

kindernevendienst (Pasen)

STENEN

Deze kinderwoorddienst haakt in op de evangelielezing van Pasen (Joh. 20, 1-9). We leggen ook de link met de weggerolde steen en de stapstenen van de campagne.

INTERRELIGIEUZE BEZINNING

Op 18 februari 2026 starten de ramadan en de vasten gelijktijdig. Met de bezinning **Vasten in verbondenheid** staan we met verschillende levensbeschouwingen samen stil bij de betekenis en beleving van vasten voor christenen en moslims. We delen de waarden van onthouding, inkeer en reflectie, de zorg voor wie het minder goed heeft.

VERDIEPINGSGESPREK

In dit gespreksmodel **Verzet op een keerpunt** staan we stil bij hoe wij ons voelen in deze kantelende wereld. Vinden we daar woorden voor? Kunnen we leren van elkaar? Hoe vertalen we ons verlangen naar een veilige en rechtvaardige wereld? Welke keuzes maken we? En waar vinden we de kracht om ons te verzetten?

Een tekst, een vraag, een gesprek, een filmfragment, een lied ... zorgen voor een constructief en hoopgevend gesprek.

EVEN PRAKTISCH · AANDACHTSPUNTEN

Affiche per viering

Van elke titel van de vieringen (Aswoensdag tot Pasen) is een **affiche** gemaakt die je kan downloaden, printen (vergroten) en vooraan, bv. bij de lezer, een plaats geven. Je vindt deze terug bij de digitale bijlages.

Digitale bijlages

Van deze brochure bestaat ook een digitale versie. Ook kun je diverse bijlages en de vieringen apart downloaden om ze bv. gemakkelijk te verwerken in een eigen tekstblaadje of projectie.

Overzicht van de bestanden die je kan downloaden

via deze link:

broederlijkdelen.be/liturgie26digi of deze

QR-code :

- vieringen
 - » de volledige brochure *Liturgie en Spiritualiteit 2026* (pdf)
 - » de afzonderlijke vieringen (Word)
 - » de vieringen met jongeren, eerstecommunicanten, vormelingen, nevendienst (Word)
 - » het tafelgebed *Samen maken wij toekomst – Broederlijk Delen 2026*
- bijlages bij de vastenvieringen
 - » affiche met titel van elke viering
 - » 'meegeefkaartjes'
 - » achtergrondnota *Wat met beloofde land en uitverkoren volk in de lezingen?*
 - » uitgebreide commentaren bij de lezingen van elke zondagsviering (Word)
 - » tekst en partituur van het lied *Er kan hier wat veranderen*
- de interreligieuze bezinning *Vasten in verbondenheid*
- een verdiepingsgesprek *Verzet op een keerpunt*
- een PowerPointpresentatie met beeld en quotes van de partners uit de vijf landen
- een PowerPointpresentatie met, per viering: titel van de viering, foto's van campagnepartners

Andere materialen

We raden ook de **campagnevideo** 2026 aan: *Het is nú tijd voor actie*. Deze kun je bestellen via webshop.broederlijkdelen.be

Bezinnen met de vastenkalender

Dit jaar starten de ramadan van de moslims en de veertigdagentijd van de christenen op dezelfde dag. Daarom laten we elke woensdag drie mensen aan het woord – onder wie een katholiek en een moslim – over wat hen hoop geeft, aanzet tot verzet, waar ze kracht uit putten en houvast vinden. Hun verhalen nodigen uit om even stil te staan, om te verdiepen en misschien ook om inspiratie te vinden voor je eigen weg.

Daarnaast bevat de kalender spirituele beschouwingen, zoals tekeningen die je laten stilstaan én aan het denken zetten en fragmenten uit het boek *Edel Maex en Katharina Michiels. In dialoog over grote en kleine levensvragen*. Daarin gaat de zenleraar in gesprek met de abdis van de trappistinnen in Brecht – ook bekend uit de televisieserie *In hemelsnaam* van Annemie Struyf.

Tot slot lees je verhalen van partners van Broederlijk Delen die duidelijk maken dat aandacht voor mensen- en kinderrechten én rechten van de natuur pure noodzaak zijn. De vastenkalender geeft dus een dagelijkse impuls om zowel dieper als verder te kijken. Te bestellen voor 4 euro op webshop.broederlijkdelen.be

Auteursrecht

De meeste teksten zijn geschreven door de leden van de werkgroep van Broederlijk Delen. Bij teksten van andere auteurs, vermelden we steeds de naam. Indien je hier een vraag bij hebt, of we een auteur niet noemden – omdat we de herkomst niet kenden –, kan je contact opnemen met

philip.lermytte@broederlijkdelen.be.

Omgekeerd vragen we om *Liturgiemap Broederlijk Delen 2026* te vermelden, indien je iets uit deze brochure overneemt in een publicatie. Maar voorop staat: we hebben graag dat dit materiaal zoveel mogelijk wordt gebruikt.

Liederen

Voor de meeste liederen putten we o.a. uit:

- het liedboek *Zingt Jubilate* (ZJ).
- het *Verzameld Liedboek* (VL) met liturgische gezangen op teksten van Huub Oosterhuis met verwijzing naar de bijbehorende cd.
- het repertorium van Carlos Desoete en Koor Solied, met verwijzing naar de bijbehorende cd's. Recentere liederen (niet op cd) zijn vrij downloadbaar op www.solied.be (daar klikken op 'muziek'; en op 'onuitgegeven partituren').
- De partituur van het lied *Er kan hier wat veranderen*, met aangepaste tekst n.a.v. Broederlijk Delencampagne 2024, vind je op: broederlijkdelen.be/liturgie26digi

Wat met 'beloofde land' en 'uitverkoren volk' in de lezingen?

In de Bijbellezingen horen we over het 'uitverkoren volk', 'beloofde land', 'Israël'..., begrippen die in de actuele politieke context (Israël – Palestina) veel mensen tegen de borst stoten.

Wij kiezen ervoor om deze teksten niet te schrappen, maar wel om ze in hun context te zien en goed te duiden. Voor een goed begrip van de lezingen waarmee we in deze brochure werken, alvast drie accenten ...

- De 'Staat Israël' en het 'Bijbels Israël' zijn geen synoniemen. Uiteraard is er een verwevenheid die in historisch perspectief tot verschillende evoluties heeft geleid (meer daarover in een achtergrondnota). Maar, 'Israël' in de lezingen, rijmt alvast niet met het beleid van de huidige machthebbers van de gelijknamige staat. We moeten kritisch zijn als de Bijbel wordt gebruikt om gewelddadige recuperatie of militaire uitbreiding van het grondgebied te legitimeren.

- Het 'beloofde land' is niet zozeer geografisch te duiden, maar eerder te begrijpen als een 'betere toekomst' of het realiseren van een 'samenleving in vrede en gerechtigheid'.
- De uitdrukking 'uitverkoren volk' duidt niet op een privilege, maar wel op een zending naar alle volken. In de lezing van de tweede zondag horen we dat Abraham enkel een belofte krijgt op 'toekomst' in een 'land dat God hem zal laten zien', en dit niet alleen voor zichzelf, maar opdat 'alle volken in hem zouden gezegend worden'. Met Jezus (christendom) werd de joodse visie op 'uitverkoren volk' nog duidelijker opengetrokken: Gods rijk (liefde) is niet langer gebonden aan een specifiek land, ras of cultuur, maar universeel geworden (kath'olein: de hele wereld).

Een ruimere bijdrage over dit complexe thema, ook in historisch perspectief, vind je in een **achtergrondnota** bij de digitale bijlagen bij deze brochure.

Nu het meer droog staat
door de klimaatverandering,
kunnen Abel en Cornelia
zonder stapstenen droogvoets
de overkant bereiken.
Door een woestijn van zand en stenen
blijven zij toch dapper
stappen zetten,
ijverig zorgend
voor de natuurlijke rijkdommen
van Moeder Aarde.

Zie ook blz. 30.

Aswoensdag

INKEER ZET ONS OP WEG. EEN OMMEKEER

We plaatsen de eerste lezing aan het begin van de viering. We stellen voor hieraan – als een moment van inkeer – de verbranding van de palmtakken van vorig jaar te koppelen. Met de as die rest, kan dan verder in de viering de ritus van het askruisje gebeuren, bv. op het einde, bij de zending.

Welkom

- V Vandaag beginnen wij de veertigdagentijd.
Dit jaar valt Aswoensdag samen met het begin van de ramadan.

Samen met moslims
gaan wij de weg naar binnen,
naar het hart, waar de Ene
zijn Woord heeft geplant.

- L Samen gaan wij voor
inkeer en ommekeer.

Samen dorsten wij naar
gerechtigheid en vrede,
als teken van verbondenheid
in een verdeelde wereld.

Met Broederlijk Delen kiezen wij
voor de zorg om de aarde,
voor de rechten van mensen die lijden
onder uitbuiting en vervuiling.
Ons vasten wordt zo een teken
van delen, hoop en nieuwe toekomst.

- V Welkom in de naam van de Vader, de Zoon en de
Heilige Geest.

Symboolmoment

(toelichting: zie blz. 5-6)

- L We liggen wakker van alle onrecht, uitbuiting en
geweld.
We maken een vuist en komen in actie.
We nemen de toekomst in handen.
In deze viering horen we de oproep tot bekering
en hoe engagement voor een betere wereld groeit
in het verborgene.
We plaveien een pad richting Pasen, nieuw leven.
Stapstenen die ons op weg zetten zijn:
inkeer en ommekeer

Eerste lezing

Joël, 2, 12-18 – De profeet Joël roept iedereen op
tot bekering, tot structurele verandering.

Verbranding verdorde palmtakjes

Daarvoor voorzien we een vuurkorf of schaal. We vragen de mensen oude palmtakjes mee te brengen. Met een brandend kaarsje laten we de takjes vlammen vooraleer ze in de vuurschaal te laten vallen.

- L Als we naar onze wereld kijken met overal onheil,
beseffen we: er moet iets keren of het loopt slecht af.

Liefst zouden we ons hoofd in het zand steken.
Maar Jezus' boodschap daagt ons uit.
Begin maar met je eigen hart om te 'keren':
jezelf bevragen, én een eerlijk antwoord zoeken.

- V Met de steun van elkaar en van de Barmhartige
God, die ons draagt,
kunnen we dat.
Al wat in ons leven dor en onvruchtbaar is,
mogen we hier loslaten en uit handen geven:
de Heer wil met ons een nieuw begin maken.

Ieder mag nu, als teken van onze ommekeer,
een verdord palmtakje in het vuur komen gooien.

- L Deze as is wat overblijft van de groene takjes
waarmee we vorig jaar op Palmzondag
Jezus hebben verwelkomd
als Bevrijder en Vredebrenger van Godswege.
Takjes als teken van onze bereidheid
om in zijn voetspoor te treden
en met volle inzet van onszelf
mee te werken aan zijn rijk van vrede en
gerechtigheid.
Wat is ervan geworden?

- V God van alle leven,
Jij hebt jezelf aan mensen laten kennen in Jezus,
de mens naar jouw hart.
Hij ontsteekt in ons het vuur van de Geest.

Openingsgebed

In een wereld waar machtsverhoudingen
aan het kantelen zijn
en mensenrechten
met de voeten worden getreden,
willen wij gehoor geven aan de diepe Stem in ons
en aan de roep van de aarde:
'Maak een echte ommekeer,
hervind je mens-zijn.
Leer opnieuw verwondering,
diepe eerbied voor al wat je omringt.'

Bij U, de Levensbron, staan we op vaste bodem
en kan de vastentijd die we ingaan, vruchtbaar
zijn.
Amen.

Evangelielezing

Mt. 6, 1-6.16-18 – Engagement voor een betere
wereld kiemt vanbinnen en groeit in het verborgene.

Inspiratie bij de lezingen

Een meer uitgewerkte tekst vind je op
broederlijkdelen.be/liturgie26digi.

- We duizelen van de snelheid waarmee dingen veranderen. De relatief veilige periode na WO II, lijkt voorbij. Miljarden die nu gaan naar bewapening, zijn er niet voor gezondheid, welzijn en internationale solidariteit. Machtige leiders misleiden hun volk om internationale regels en mensenrechten opzij te schuiven. Natuurrampen volgen elkaar steeds sneller op, worden erger door de klimaatopwarming en maken veel slachtoffers. Gruwelikheden in gevangenissen, genocide ... Dagelijks komt al dat leed bij ons binnen.
- Wat ons overkomt, is geen noodlot, maar door mensen veroorzaakt. De natuurlijke en menselijke orde is verstoord, Gods schepping in chaos gebracht. 'Wake up', zegt de profeet Joël tot zijn volk dat in een dronken roes leeft. 'Blaas alarm. Donkere wolken verduisteren de dag!' In de oproep van Joël klinkt de stem van de Ene: 'Keer tot Mij terug, van harte, met vasten, geweent en rouwklacht.'
- Terugkeer is mogelijk! De Ene is geen straffende boeman, maar een bron van mededogen. 'Scheurt uw hart en niet uw kleren, keert terug tot God, want genadig is Hij, barmhartig, geduldig en vol liefde.' Voor dit herstel moet iedereen gemobiliseerd worden. Een massa volk, oud en jong, komt bijeen en toont dat het menens is: betogingen voor mensen van Gaza, voor vrede, voor het klimaat; protest tegen beslissingen, die boven ons

hoofd genomen worden; ook kritiek op onze eigen manier van leven, laksheid, tekort aan solidariteit.

- Broederlijk Delen argumenteert: **Het is nú tijd voor actie. De toekomst hebben we samen in de hand.** Het begint met inkeer en verontwaardiging, maar mondt uit in actie! Laat maar gebeuren.

Voorbeden

- V Op deze Aswoensdag bidden we tot de Ene, die ons uitnodigt tot inkeer en ommekeer.
- L Voor onze wereld, die kreunt onder vele vormen van onrecht. Dat mensen uit machteloosheid opstaan om het tij te keren naar een vredevolle en rechtvaardige samenleving.
- L Voor onze gemeenschap: dat de oproep tot vasten en solidariteit ons hart beroert. Dat wij mensen bijeenbrengen om samen te bouwen aan een warme samenleving. Dat we groeien van bezit naar delen, van angst naar vertrouwen, van individualisme naar gemeenschap.
- L Voor de partners van Broederlijk Delen die we in deze veertigdagentijd beter leren kennen. Mensen die zich inzetten voor een betere toekomst, die mensenrechten centraal zetten: veilig, duurzaam en rechtvaardig. Dat we over grenzen heen, solidariteit beleven en waarmaken.
- V Enige God, laat in de stilte de hoop rijpen. Schenk ons de kracht om door onze eigen ommekeer een dynamiek van verandering op gang te brengen.

Gebed over de gaven

- V Met brood en een beker wijn erkennen wij de gaven van uw schepping, die Gij, God van leven, in mensenhanden hebt gelegd. Een overvloed die onrechtvaardig is verdeeld: enkelen bijna alles, en velen bijna niets. De aarde blijft geplunderd en uitgeput achter, alles omwille van de winst. Dit onrecht dreigt zich tegen ons te keren. Maar als we met Jezus weer tot breken en delen komen en in de vastentijd stappen zetten in versobering, kunnen we een signaal geven hoe het anders kan.

Bezinning na de communie

- L1 Vandaag, start van onze veertigdagentijd, begint ook de ramadan.
Een uitstekende kans voor christenen en moslims om samen de weg van ommekeer te gaan, want we delen hetzelfde verlangen naar bevrijding en vernieuwing.
- L2 Lavesh Ismail getuigt over de ramadan:
"Voor mij zijn de meest eenvoudige rituelen vaak het krachtigst. Samen eten met mijn ouders, broers en zussen, bv. Dat helpt me om stil te staan in een wereld die te snel gaat. Het is een moment van aanwezig zijn, luisteren, verhalen delen en verbondenheid voelen. De vastenperiode versterkt dit omdat we de maaltijden nog meer samen nuttigen, meer samen bidden en naar de moskee gaan. Doordat we overdag niet eten, komen we los van onze gewoontes. De ramadan nodigt me extra uit om te reflecteren hoe ik een beter mens kan worden. [...] Ieder van ons heeft recht op een volwaardig leven. Want niemand is vrij, tot wij allemaal vrij zijn. De profeet Mohammed zei dat wie onrecht ziet, het met de hand, woorden of hart moet proberen te veranderen."

uit Vastenkalender 2026

Slotgebed

- V God van leven, Gij wilt verandering zien zoals Jezus het ons heeft voorgedaan: niet met groot vertoon en holle woorden, maar met concrete daden.
Wat is gerijpt in de binnenkamer van ons hart mag naar buiten voor de grote ommekeer.
Met zorgzame handen,
met de juiste acties voor een menselijke samenleving,
de nieuwe aarde die Gij op het oog hebt.
Dat het gebeuren mag!

Zegening van de as

- V Zegen deze as,
schamele rest van het enthousiasme bij Jezus' intocht als nieuwe koning in Jeruzalem.
U nodigt ons vandaag uit om ons te laten tekenen met deze as,
symbool voor ons voornemen
los te laten wat ons verhindert,
mee te werken aan uw droom voor deze wereld.
+ Zegen dan deze as en teken ons ermee opdat wij opstaan
om uw wil te doen. Amen.

Askruisje

Mens, de Schepper roept je om op te staan uit wat dor is in je leven.
Vertrouw je toe
aan zijn barmhartige bevrijdende liefde,
maak vandaag een nieuw begin.

Zending en zegen

- V We horen de oproep tot inkeer en ommekeer.
In solidariteit, stilte en soberheid
zullen we samen onze weg zoeken.

Straks krijg je een kaartje mee naar huis met een oproep om bondgenoten te zoeken tijdens deze vastentijd.

Onze God, de Ene, roept ons op,
toont de weg en zegent al onze stappen.
+ In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Liedsuggeraties

- Wees hier aanwezig, Woord ons gegeven, ZJ 25c - cd Hoor je mij (21 liederen van H. Oosterhuis)
- Dat wij weer weten dat wij gemaakt zijn ... uit stof van de aarde- zie [Dat wij weer weten, t. Andries Govaart, m. Rob Goorhuis, beeld Corja Bekius \(youtube.com\)](#)
- Onze hulp is de naam van de Heer, ZJ 318 - naar Psalm 103
- Barmhartige Heer, ZJ 316 - cd Door de wereld gaat een lied (deel 3)

Eerste Zondag

GA VOOR DIENSTBAARHEID

Welkom

- V Driemaal wordt Jezus verleid door de Satan, de uiteenwerper.

Satan drijft mensen uiteen,
zaait wantrouwen en breekt verbondenheid.

Zijn stem klinkt verleidelijk:
"Leef niet in dienst van het volk,
maar gebruik het volk voor eigen macht."

- L Diezelfde bekoring klinkt ook vandaag.
Populistische leiders misbruiken religie
om hun macht en aanzien te versterken.

Defense for Children International - Palestine,
actief in bezet Palestijns gebied,
documenteert en bestrijdt
schendingen van kinderrechten
onder de Israëlische bezetting.
Ondanks criminalisering en intimidatie
vormt hun werk een dam tegen straffeloosheid
en houdt het mensenrechten wereldwijd op de
agenda.

- V Welkom in de naam van de Vader, de Zoon en de
Heilige Geest.

Symboolmoment

- L We zijn verantwoordigd over de schending van
kinder- en mensenrechten,
en over hoe autoritaire wereldleiders meer en meer
macht grijpen.
We maken een vuist en komen in actie.
We nemen de toekomst in handen.
In deze viering horen we dat Jezus tegengewicht
biedt en onverdeeld kiest voor dienstbaarheid.
We plaveien een pad richting Pasen, nieuw leven.
Stapsteen die ons op weg zet: **dienstbaarheid**.

Moment van inkeer

- V (gelezen of gezongen)
Wees hier aanwezig, woord ons gegeven.
Dat ik U horen mag met hart en ziel.

- A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden.*

- L Heer, zie genadig om naar uw wereld,
in de greep van niets ontziend machtsmisbruik en
geweld,
ten koste van ontelbare weerloze mensen,
ten koste van de toekomst van onze aarde, door U
als huis voor allen bedoeld.
Wees mild en barmhartig als ook wij
in ons omgaan met anderen
soms grijpen naar macht,
en niet uw weg gaan als dienende mens ...

- A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)*

Openingsgebed

- V Als wij, in het spoor van Jezus,
door uw Geest de wereld worden ingezonden,
wacht ons een woestijn vol verleiding ...
Verleiding om onze positie te gebruiken
voor eigen profijt
in plaats van ten dienste van de samenleving;
verleiding om macht te verkrijgen of te aanbidden
in plaats van een dienende mens te zijn.
Dat wij in die woestijn, U als levensbron ontdekken
en zo de kracht vinden om de lange weg te gaan,
een uittocht naar bevrijding.
Amen.

Lezingen

Gen. 2, 7-9; 3, 1-7 – De mens wordt verleid om zijn
eigen god te zijn.

Mt. 4, 1-11 – Uitgedaagd door de 'uiteenwerper',
geeft Jezus tegengewicht en kiest voor
dienstbaarheid.

Inspiratie bij de lezingen

De uitgewerkte tekst vind je op broederlijkdeln.be/liturgie26digi.

- Als we het evangelie horen van Jezus in de woestijn, komen ons ongetwijfeld beelden uit diezelfde streek voor ogen, die op onze netvlies branden: hongerige vluchtelingen in Gaza, Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever die hun huizen door bulldozers verpulverd zien voor ruimte die Israëlische kolonisten zich toe-eigenen.

- Het is net van dergelijk machtsvertoon dat Jezus zich in de woestijn distantieert. Hij verwacht dat zijn leerlingen Hem daarin volgen. De symbolische figuur Satan, de 'uiteenwerper', huist in het hoofd en hart van wie openlijk of verdoken wantoestanden goedpraat, wantrouwen aanwakkert en religie misbruikt als dekmantel voor machtsmisbruik.
- 'Maak van stenen brood', luidt de eerste verleiding: word een 'broodkoning' en gebruik jouw welstand om mensen die tekort hebben van jou afhankelijk te maken.
Hoe anders ziet Jezus dat: Hij stelt diegene die zijn brood met anderen deelt, tot teken van het rijk van vrede en gerechtigheid dat Hij beoogt.
- Voor de tweede verleiding schakelt de 'uiteenwerper' een tandje hoger, en confronteert Jezus met Bijbelcitaten: 'Als jij de Zoon van God bent, spring dan van het dak van de tempel naar beneden en we zullen zien of engelen je zullen redden ...' En bij de derde verleiding wordt het helemaal duidelijk: 'Doe maar een knieval voor wie de macht heeft.' Het gelijk is aan de sterkste. Wie consequent en trouw de zijde van de verdrukten kiest, wordt belachelijk gemaakt. De drang naar 'meer' trekt ons weg van onze menselijke maat. De mens gaat zich als god gedragen. Maar in die onbegrensdheid, komt de menselijke kwetsbaarheid naar boven: eenzaamheid, angst, gebrek aan zingeving.
- Bij elke poging om Hem te strikken in het web van de macht, plaatst Jezus de Bijbel in het juiste perspectief. Jezus weerstaat de verleiding om als spektakelmaker of machtshebber te leven. Hij bezwijkt niet voor het verwachtingspatroon van het volk. Hij biedt tegengewicht en zet dienstbaarheid centraal. Eenzelfde weerbaarheid zien we bv. bij een partner van Broederlijk Delen, *DCI-Palestine*, actief op de bezette Westelijke Jordaanoever. Zij blijven standvastig de schendingen van kinderrechten door de Israëlsche bezetter aanklaarten totdat de internationale gemeenschap ingrijpt.
- Op het einde moet de 'uiteenwerper' het opgeven omdat 'engelen' Jezus bijstaan. Ook wij hopen dat de verschrikkingen van onze tijd, wegdrijven als een nachtmerrie, dankzij reddende engelen van mensen die onverdeeld kiezen voor dienstbaarheid.

Ritus van de asoplegging

Indien dit niet op Aswoensdag gebeurde, maar op deze eerste zondag van de veertigdagentijd, verwijzen we naar de tekst op blz. 15

Voorbeden

- V Bidden wij, nu we de veertigdagentijd zijn ingestapt, tot de Ene.
- L Voor iedereen die in kerk en samenleving leiding geeft, dat ze hun macht niet misbruiken en de hang naar status hun beleid niet beïnvloedt. Dat zij nagaan of de meest kwetsbaren beter worden van de maatregelen die ze nemen.
- L Voor onze gemeenschap, dat we ons onderweg niet laten leiden door luchtspiegelingen. Dat we niet buigen voor geld en macht maar ons dienstbaar opstellen. Dat we niet hooghartig de schone schijn ophouden om de beste, eerste en grootste te zijn.
- L Voor de medewerkers van *DCI-Palestine*, een partner van Broederlijk Delen, actief op de bezette Westelijke Jordaanoever. Dat ze in moeilijke omstandigheden de schending van kinderrechten blijven aanklagen en zo zorgen dat elk kind een toekomst krijgt. Dat wij hen daarin steunen.
- V Heer, onze God, aanvaard ons gebed.
Geef ons iets van de wijsheid van Jezus die in de stilte van de woestijn een fundamentele keuze maakte voor dienstbaarheid, ook als dat lijden met zich meebrengt.

Gebed over de gaven

- V Uw Woord, God van het leven, stelt ons voor de beslissende keuze:
in wiens dienst willen wij staan?
Kiezen voor geld en macht of voor uw bevrijding uit een slavenbestaan?
Laat dan dit brood, dat Jezus ons gaf om te delen, en de feestelijke wijn van zijn inzet tot het uiterste,
duidelijke tekens zijn dat ook wij ervoor gaan,
voor dat beloftevol land van de toekomst waar ieder zijn plaats en zijn waarde krijgt.
Laten we onder uw zegen staan en gaan.

Bezinning na de communie

- L Uit solidariteit of verbondenheid groeit en bloeit vrede, rechtvaardigheid, liefde dankzij telkens weer een kleine stap:
als hun vernedering en uitbuiting mij raakt;
als hun pijn mij kwetst;
als hun onmacht mij onrustig maakt;
als hun gebondenheid mij minder vrij maakt;
als hun slavernij mij roept;
als hun vrijheid mijn vreugde is;
als hun leven mijn, ons leven wordt.

Wie iets wil doen, vindt een doel.
Wie niets wil doen, vindt een excuus.

Arabisch gezegde

Slotgebed

- V Als kwade dromen van macht de wijk nemen
in de woestijn van deze wereld,
kunnen engelen ons de dienstbaarheid leren:
de zorg voor kwetsbare mensen,
trouw in het kleine en het grote.
Zo worden wij uw volk, God,
samen met Jezus van Nazareth.

Zending en zegen

- V Voorbij de verleiding tot macht en aanzien, kiest
Jezus een ander leven, Hij vindt tegengewicht in
Bijbelse woorden en kiest voor dienstbaarheid.

Ga je deze week mee op zoek naar dienstbaarheid
in jouw omgeving?
Je ontvangt straks een kaartje dat je daartoe
uitnodigt.

Moge onze God, de Ene,
ons zegenen en op weg zenden
met durf en overtuiging.
+ In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Liedsuggesties

- Wees hier aanwezig, ZJ 25c
- Jezus, diep in de woestijn, ZJ 331 - cd Door de
wereld gaat een lied, deel 20 - [Jezus Diep In De
Woestijn - YouTube Music](#)
- Deze wereld omgekeerd - VL 522, Cd Laat mij
maar zingen II, Cd3 - [Deze wereld omgekeerd
- YouTube](#)
- Het ankerlied - cd Gedreven van Carlos Desoete
en Koor Solied

Israëliische kolonisten arresteren Palestijnse
jongeren op de Westelijke Jordaanoever.

Twede Zondag

GA LANGS NIEUWE PADEN

Welkom

- V Durven wij loskomen
van wat vanzelfsprekend lijkt,
van zekerheden die ons vasthouden
om ruimte te maken voor iets nieuws.
- L Abraham geeft gehoor aan de stem van de Ene
die hem wegroept uit zijn land, zijn stam, zijn
familie.
Hij neemt deze beslissing
niet om zichzelf te redden,
maar om tot zegen te zijn voor alle volken.
- Jezus nodigt drie leerlingen uit
om macht en aanzien los te laten
ook al gaat het doorheen lijden en weerstand.
- In Haïti zien we hoe mensen zich losmaken van
wanhoop.
De beweging *GAFE* strijdt tegen ontbossing en
geweld,
en opent perspectief op een ecologische en soci-
ale transitie.
- V Welkom in de naam van de Vader, de Zoon en de
Heilige Geest.

Symboolmoment

- L We vinden het jammer dat vastgeroeste ideeën
vaak een betere toekomst blokkeren.
We maken een vuist en komen in actie.
We nemen de toekomst in handen.
In deze viering horen we hoe Abraham en Jezus
loskomen van zekerheden en in actie komen.
We plaveien een pad richting Pasen, nieuw leven.
Stapstenen die ons op weg zetten zijn:
actie en **toekomst**.

Moment van inkeer

- V (gelezen of gezongen)
Wees hier aanwezig, woord ons gegeven.
Dat ik U horen mag met hart en ziel.
- A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden.*
- L Heer, zie om naar uw mensen,
gevangen in wat verworven is,
in 'zo was het en zo zal het altijd zijn',

behoudsgezind en bang om op te staan en nieuwe
wegen aan te durven.

Geef het niet op met ons, grijp ons bij de hand,
en zet ons op weg naar een betere toekomst met
ruimte voor allen,
uw land van vrede door gerechtigheid ...

- A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)*

Openingsgebed

- V Zie ons hier, wij, die zoals Abraham geroepen zijn
om weg te trekken uit alles wat ons in de greep
houdt
en een toekomst tegemoet gaan van vrede en
gerechtigheid.
Het is op uw Woord, God van leven,
dat wij het wagen om de lange weg te gaan,
om met vallen en opstaan,
lijden en tegenkating te verdragen.
Ga voor ons uit, begeleid ons,
zodat ook wij tot zegen worden
voor de wereld rondom ons.
Dat het gebeuren mag.

Lezingen

Gen. 12, 1-4a – Abraham trekt naar het land dat
God hem zal doen zien.

Mt. 17, 1-9 – Op de bergtop brengt Jezus zijn leerlin-
gen tot inzicht in de weg die zij moeten gaan.

Inspiratie bij de lezingen

De uitgewerkte tekst vind je op [broederlijkdelenen.be/
liturgie26digi](https://broederlijkdelenen.be/liturgie26digi).

- 'Trek weg uit je land, je stam, je familie ...' heeft
voor Abraham weinig avonturiersgehalte. Wars
van de traditie om de eigen clan in stand te hou-
den, moet hij zijn zekerheden opgeven.
God zal Abraham zegenen zodat hij op zijn beurt
zegen zal zijn, zelfs voor heel de mensheid. Op die
manier is 'uitverkoren zijn' geen privilege, maar een
opdracht om de wereld menselijker te maken.
- 'Beloofde land' is niet letterlijk een 'land', maar
'een nieuwe toekomst waar mensen tot hun recht
komen'. Voor de Afrikaanse slaven op de planta-
ges in Amerika bv. was dat 'eindelijk vrijheid en
mensenrechten'. Voor Haïti, veelvuldig geplaagd

door natuurgeweld en politieke instabiliteit, is het 'zich losmaken van wanhoop'. *GAFE*, partner van Broederlijk Delen, ijvert voor ecologische en sociale transitie o.a. door via juridische weg de ontbossing een halt toe te roepen.

- De medewerkers van *GAFE* en zoveel andere organisaties kunnen we – met de illustere Braziliaanse bisschop Helder Camara – 'Abrahamitische minderheden' noemen: zij banen nieuwe wegen naar een betere toekomst, 'een beloofde land'.
- De evangelielezing (Mt. 17) komt vlak na de eerste lijdensvoorspelling. Jezus trekt zich terug op een berg en neemt drie leerlingen én hun machtshonger mee. In de stilte weet Jezus zich verbonden met Mozes en Elia, en komt tot inzicht: een licht dat een nieuw perspectief geeft en noopt tot loslaten van macht en aanzien. Daarom moet Hij terug naar de vlakte, de tegenstand tegemoet. Die keuze maakt Jezus, ook al beseft Hij dat die weg doorheen lijden en dood loopt. Deze ervaring zal door de leerlingen pas ten volle begrepen worden na de verrijzenis.
- Ook vandaag zijn veranderingsprocessen riskant en moeizaam. Maar hoognodig. Voor een leefbare toekomst. Broederlijk Delen vraagt nú actie.

Voorbeden

- V Laat ons nu wat ons bezighoudt, toevertrouwen aan de Ene, die Liefde is.
- L Voor onze samenleving. Dat figuren als Abraham inspireren om los te komen van vanzelfsprekendheden. Dat er voortrekkers zijn richting 'een beloofde land': een betere toekomst op basis van gerechtigheid voor allen.
- L Voor onze lokale gemeenschap. Dat we ons niet laten opsluiten in het vertrouwde. Dat we uit onze comfortzone durven komen en stappen zetten op de nieuwe paden die God met ons wil bewandelen.
- L Voor de medewerkers van *GAFE*, partnerorganisatie van Broederlijk Delen in Haïti, één van de landen met de meeste armoede. Dat zij volhouden om mensen te verenigen en samen in het weer gaan tegen geweld en ontbossing. Dat onze solidariteit hen helpt verder actie te voeren voor betere levensomstandigheden.
- V God, wij willen U niet vragen om te doen wat mensen zelf moeten doen, maar uw inspiratie kan ons sterk maken om samen aan verandering te werken. Amen.

Gebed over de gaven

- V God van leven,
op de berg,
in dialoog met Mozes en de profeten,
laat Jezus uw licht stralen.
Een gloed die ook wij zo nodig hebben
op de weg die voor ons ligt.
Dat wij, bij het breken van het brood en het delen
van de wijn,
mogen ervaren hoe Gij mensen tegemoet komt,
hoe Gij ons krachtig en mild maakt,
bereid om zich helemaal te geven.

Bezinning na de communie

- L Plek van stilte

Als twijfel en angst
ons leven aanvreten,
en de moed ontbreekt om door te gaan,
toon ons dan de weg naar de berg:
die plek van stilte
om even met U alleen te zijn,
om kwaad en zorgen af te geven
aan U, die onze Drager bent.
Zet ons dan op het spoor
van Mozes, Elia en Jezus,
die ook hun angst en twijfel hebben gekend,
en toch hun keuze trouw gebleven zijn
en zo dragers zijn geworden van uw Licht.

Leer ons
ons spiegelen aan hen,
die zo dicht met U verbonden waren,
zo intens vanuit U leefden,
dat zij uw licht, uw Naam uitstraalden,
en alles in hen sprak van
'ik zal er zijn voor u'.
Doe ons weten dat U in hen te vinden bent,
in ons te zien zult zijn
als wij verder gaan op hun weg.
Geef ons nu en dan, en soms heel even,
zo' n moment van licht
in uw stilte,
in het weten dat wij door U bemind zijn,
en toon ons de weg naar de vlakte,
naar het dagelijkse leven
om met uw kracht
uw weg verder te gaan.

Carlos Desoete, bij Mt. 17, 1-9 – uit: In zijn Naam

Slotgebed

- V Al mogen we een topmoment wel even koesteren,
een tent opzetten om dat goed gevoel te willen
vasthouden,
is een dwaas idee.
God van Leven, we moeten het stellen met uw
stem uit een wolk.
Maar die leidt ons naar de vlakke, Jezus achterna.
De uitdaging van deze tijd, de schreeuw van
zoveel slachtoffers
mogen we niet naast ons neerleggen.
Gij zelf spreekt er U in uit.
Geef ons de kracht om in actie te komen.

Zending en zegen

- V Opnieuw beginnen, het was een opgave voor
Abraham en voor Jezus' leerlingen.
Die oproep blijft ook vandaag gelden.
Weggaan en herbeginnen,
vragen overtuiging en kracht.
Dat wensen we elkaar toe.
- Moge onze God, de Ene,
ons daartoe bemoedigen met zijn zegen.
Moge zijn belofte voor ons oplichten
en ons op weg zetten naar een nieuw land.
+ In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige
Geest.

Liedsuggesties

- Hoor hoe God met mensen omgaat, GvL 619,
strofen 1-5-9-12-13 ([Hoort hoe God met mensen
omgaat - Kerkliedwiki](#))
- Blijf niet staren, VL 855 - cd Laat mij maar zingen
II - [YouTube Music](#); of Carlos Desoete en Koor
Solied - cd Bestemming
- Dat een nieuwe wereld komen zal, Oosterhuis en
Oomen - [Dat een nieuwe wereld komen zal](#)
- Wij gaan weer verder vol van hoop, t. Jan van
Opbergen; m. Jan-Willem van de Velde - [Wij gaan
weer verder - YouTube](#)

Derde Zondag

MET HERNIEUWD VERTROUWEN DOORGAAN

Welkom

- V Waar was God in Auschwitz?
Waar was God in Gaza?
Bij bedreigd of ontmenselijkt leven
twijfelt een mens aan Gods aanwezigheid.

Twijfel niet, Ik ben jullie nabij
in de tien richtinggevende woorden,
een bron van leven en bevrijding.

- L God is ook de Samaritaanse vrouw nabij.
Jezus doorbreekt muren van vijandschap
en opent een horizon van verzoening.
Samen zullen zij de Ene aanbidden
in Geest en waarheid.

Ook het Kukama-volk in Peru
put vertrouwen uit hun strijd
voor hun bedreigd leefgebied.
Dankzij hun vrouwenorganisatie
kreeg de rivier wettelijke rechten,
bevestigd in hoger beroep,
met de vrouwen als hoeders.

- V Welkom in de naam van de Vader, de Zoon en de
Heilige Geest.

Symboolmoment

- L We zijn verbolgen over hoe het leefmilieu wordt
vervuld en mensen uitgesloten worden van het
levensnoodzakelijke.
We maken een vuist en komen in actie.
We nemen de toekomst in handen.
In deze viering horen we hoe Jezus kiest voor ver-
zoening, vertrouwen en gemeenschap, en zo bron
van leven is.
We plaveien een pad richting Pasen, nieuw leven.
Stapstenen die ons op weg zetten zijn:
nabijheid en vertrouwen.

Moment van inkeer

- V (gelezen of gezongen)
Wees hier aanwezig, woord ons gegeven.
Dat ik U horen mag met hart en ziel.
- A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden.*
- L Heer, zie om naar onze aarde, uw wereld,
met oeverloze ellende en onmenselijkheid.
Is er nog toekomst?
Ze lijkt zo duister en zonder uitzicht.
Waaruit kunnen wij nog nieuwe levenskracht en
moed putten?
Als wij vertwijfelen en wanhopen, god-verloren,
kom ons dan tegemoet, laat ons ervaren dat we er
niet alleen voor staan.
Herschep in ons het vertrouwen om verder te
gaan.
- A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)*

Openingsgebed

- V Hoe houden mensen het uit op de lange, moei-
zame tocht naar een leefbare samenleving?
God van leven, Gij kent hun lijden,
Gij hoort hun klagen.
Maak ook ons bereid om het onrecht te horen
en niet weg te kijken.
In de keiharde realiteit
is uw Woord de verborgen bron
waaruit nieuw leven ontspringt ... steeds opnieuw.
Het brengt ons in de grote stilte,
het beroert ons hart,
en zet ons straks in beweging.
Amen. Dat het gebeuren mag.

Lezingen

Ex. 17, 3-7 – Het volk twijfelt aan Gods aanwezig-
heid. Toch blijft Hij hen nabij in Zijn gegeven Woord.
Joh. 4, 5-52 – De Ene is én de Joden, én de
Samaritanen in Geest en Waarheid nabij.

Inspiratie bij de lezingen

De uitgewerkte tekst vind je op broederlijkdelen.be/liturgie26digi.

- Waar was God in Auschwitz? Waar was God in Gaza? Wanneer het leven bedreigd of ontmenselijkt wordt, stelt een mens de vraag naar Gods aanwezigheid. Hij twijfelt. Zo ook het joodse volk in de woestijn. Met een steen in de hand keert het volk zich tegen zijn leider. Bedreigd haalt Mozes verhaal bij de Ene, zijn opdrachtgever. Wat moet ik doen?
- Neem je staf waarmee je de wateren sloeg en je volk uit Egypte leidde. Sla daarmee op de rots. Het water zal de dorst van je volk lessen en doen leven. Weet dat ik altijd aanwezig ben. Twijfel niet. Op de Horeb zal ik je tien woorden geven. In die woorden ben ik steeds aanwezig en zal ik je volk richting geven. Zo bouwt de Ene, God bevrijder, aan vertrouwen.
- Bij de bron ontmoet de Jood Jezus de Samaritaanse vrouw. Zij draagt de last van haar volk, getekend door overheersers en verdeeldheid. Ook zij mag vertrouwen op Gods aanwezigheid. Jezus doorbreekt muren van vijandschap en opent een horizon van verzoening. Samen zullen zij de Ene aanbidden in Geest en waarheid. Zo verandert dorst tot toekomst, verdeeldheid tot gemeenschap, en wanhoop tot vertrouwen.
- Het Kukuma-volk in Peru strijdt voor hun leefgebied rond de Marañón-rivier, jarenlang vervuild door olielekken. Dankzij hun vrouwenorganisatie, ondersteund door het Instituto de Defensa Legal, partner van Broederlijk Delen, kreeg de rivier wettelijke rechten, bevestigd in hoger beroep, met de vrouwen als hoeders. Ondanks dit baanbrekende succes en internationale erkenning worden inheemse gemeenschappen en hun verdedigers bedreigd door geweld, repressie en wetten die hun werk bemoeilijken.

Voorbeden

- V Luisterend naar Gods richtinggevende woorden, bron van leven en bevrijding, mogen wij bidden.
- L Voor onszelf en onze gemeenschap, dat we niet meegaan in vijanddenken en een politiek van afschrikking; maar, net als Jezus, vijandbeelden doorbreken en kiezen voor 'ont-schrikken' en toenadering. Zo ijveren we voor samenleven in vertrouwen en wakkeren we verbondenheid aan.
- L We bidden om 'levend water' voor alle mensen die moedeloos zijn of lijden door schending van mensenrechten. Dat zij Gods aanwezigheid tastbaar voelen in de solidariteit van mensen die nabij proberen te zijn.

- L Voor medewerkers van *Instituto de Defensa Legal* uit Peru, die een vrouwenorganisatie bijstaat in hun strijd voor hun leefgebied. Dat zij volhouden om de rechten van de inheemse bevolking te verdedigen. Dat ons 'broederlijk delen' daaraan bijdraagt.
- V Heer onze God, U die onze twijfels kent. Wees ons nabij met uw vertrouwen, zodat we onze onmacht ombuigen tot daadkracht en verantwoordelijkheid. Amen.

Gebed over de gaven

- V Gezeten bij de levensbron die Gij zijt, God van leven, kunnen wij anderen ontmoeten over grenzen en misverstanden heen. Wij kunnen geven en ontvangen: een luisterend oor, een bemoedigend woord. Daarin voltrekt zich de gave Gods die wij hier mogen vieren in Jezus' naam.

Bezinning na de communie

- L De bron van echt leven

De bron van echt leven
ligt niet in de dingen buiten jou
waarvan het grote Nooit Genoeg
de dorst nooit lest.

De bron van echt leven
vind je in jezelf,
in je diepste binnenste,
daar waar Hij die heet
'Ik zal er zijn'
je aanspreekt en zegt:
'Ik ben het die met je spreekt.'

Wie zich door Hem laat raken,
ontdekt de waarheid over zichzelf:
de gebrokenheid van het bestaan
én de genezende kracht
die van Hem uitgaat.
Wie zich door Hem laat raken,
ontdekt gaandeweg
dat niet geslacht of afkomst,
niet prestatie of bezit
bepalen wie je bent,
maar het gedragen zijn door zijn Liefde
die je zegent en zendt
naar anderen toe.

Aan deze Bron van levend water
put men nooit vergeefs.

Carlos Desoete, bij Joh. 4, 5-52 – uit: In zijn Naam

Slotgebed

- V Op iedere plek van ontmoeting,
waar plannen voor de toekomst worden samen
gelegd,
zijt Gij, God van leven, werkend aanwezig.
Harde woorden worden teruggenomen,
verzoening en herstel komen dichterbij.
Moge ook deze viering een aanzet zijn
om die droom van U in daden om te zetten.
We gaan ervoor!

Liedsuggesties

- Vrede voor jou, hierheen gekomen (op melodie 'Zomaar een Dak', ZJ 735)
- Hij die gesproken heeft een woord dat gaat, ZJ 939
- Broeders die op uittocht gaat, ZJ 328
- Zing van uw God, [Carlos Desoete](#)
- [Zing-van-uw-God-Klokhuislied](#)
- Stem die ons roept, ZJ 776 – cd Door de wereld gaat een lied (deel 15)

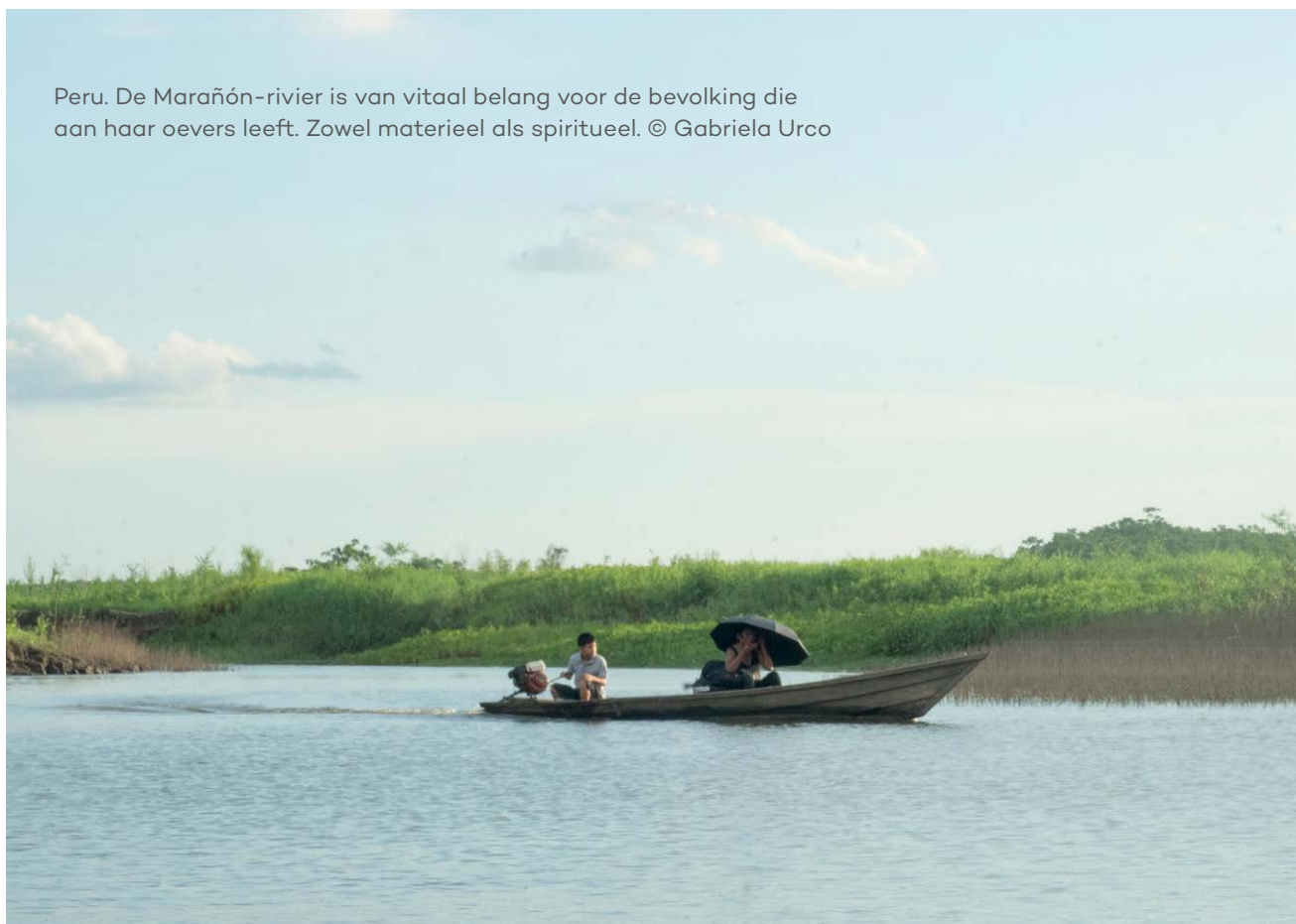
Zending en zegen

- V Wij worden gezonden om mensen samen te
brengen
en te laten proeven van het volle leven als van een
verfrissende bron.

De toekomst ontluikt waar mensen elkaar ver-
trouwen en zich verzetten tegen onrecht.
Wat is jouw verzet? Je kan het aanduiden op het
kaartje dat je straks meekrijgt.

Moge de zegen van onze God, de Ene,
ons vergezellen bij al onze ontmoetingen.
+ In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige
Geest.

Peru. De Marañón-rivier is van vitaal belang voor de bevolking die
aan haar oevers leeft. Zowel materieel als spiritueel. © Gabriela Urco

Vierde Zondag

GA VOOR EEN ANDERE KIJK

Welkom

V Durven wij anders leren kijken?
Of blijven wij uit angst
binnen het heersend denken?

L Ook de profeet moet het leren.
Niet de oudste maar de jongste,
niet de heerser maar de dienaar
zal koning zijn in het land.

Samuël leert kijken zoals de Ene:
met het hart en zonder angst.
De blindgeborene overwint
de angst van zijn ouders
de angst voor uitsluiting.
Hij ziet en getuigt
dat Jezus de Mensenzoon is.

Onze tijd heeft nood aan zulke
grensverleggende figuren.

Zo steunt *Africa Reconciled*,
een project in Oost-Congo,
miljoenen ontheemden
en geeft hen internationaal
een stem voor vrede en recht.

V Welkom in de naam van de Vader, de Zoon en de
Heilige Geest.

Symboolmoment

L Woede welt in ons op bij het zien van zoveel
oorlogsgeweld dat door de kortzichtigheid van
eigenbelang straffeloos kan verder gaan.
We maken een vuist en komen in actie.
We nemen de toekomst in handen.
In deze viering ontdekken we dat een andere kijk
nodig is.
De blinde ziet. Maar de zienden niet, uit angst.
We plaveien een pad richting Pasen, nieuw leven.
Stapstenen die ons op weg zetten zijn:
in-zicht en moed.

Moment van inkeer

V (gelezen of gezongen)
Wees hier aanwezig, woord ons gegeven.
Dat ik U horen mag met hart en ziel.

A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden.*

L Heer, zie om naar onze wereld,
waar velen zich door macht, rijkdom en prestige
laten verblinden,
en geen oog meer hebben voor al wat klein en
kwetsbaar is.
Kom ons bevrijden van onze zelfingenomenheid,
onze angstige zorg om eigen behoud.
Genees onze ogen: breng ons tot een nieuw
inzicht,
leer ons anders kijken, met uw ogen

A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)*

Openingsgebed

V Wij mogen in uw ruimte staan, God van leven,
en vrij ademen, onze kortzichtigheid afleggen
en kijken met nieuwe ogen.
Naar de vergeten mens, de uitgeputte aarde,
naar wat nu nog verborgen is, maar morgen
mogelijk.
De bakens verzetten, vooroordelen doorbreken.
Dan kan de adem van uw Geest overal waaien.
Zo moge het worden. Amen.

Lezingen

1 Sam. 16, 1b.6-7.10-13a – Niet de oudste of sterk-
ste zal koning zijn in het land, maar de jongste.
Joh. 9, 1-41 – De blinde ziet. De zienden niet, uit
angst.

Inspiratie bij de lezingen

De uitgewerkte tekst vind je op broederlijkdelen.be/liturgie26digi.

- De lezingen spreken over ziende blind zijn en een blinde die ziet.
- Kortzichtig en verblind telt alleen de eigen waarheid. Bijvoorbeeld bij het bloedige conflict in Oost-Congo: de VS en Europa waarschuwen enkel met woorden. Omwille van kostbare grondstoffen – coltan en kobalt voor gsm's en militair materiaal – wordt een oogje dichtgeknepen voor de gruweldaden.
- In Congo is de doodstraf opnieuw ingevoerd, worden verdedigers van mensenrechten, journalisten en oppositieleiden bedreigd, gearresteerd of slachtoffer van geweld. Toch geeft de moedige organisatie *Africa Reconciled* in het Kivu-conflictgebied een stem aan jongeren- en vrouwengroepen in vredesclubs door uitwisseling en vredesopvoeding.
- De profeet Samuël is bang om een nieuwe koning te zoeken, terwijl de huidige (Saul) nog in het zadel zit. Hij moet anders leren kijken: 'Een mens kijkt naar het uiterlijk maar God kijkt naar het hart.' Die andere kijk zorgt voor een verrassende wending: niet de oudste of machtigste, maar de 'rosse' David, de jongste, de herder wordt koning. Hij die niet neemt, maar zorg draagt.
- Jezus botst op weerstand: hij durft 'werken' op sabbat. Al is het een goede daad, er mag niét gepeuterd worden aan vaste regels, vinden de Farizeeën. Jezus legt bloot dat zij de 'blinden' zijn. Terwijl ze door hun kennis van de Thora veel inzicht zouden moeten hebben, zijn ze verstart uit schrik voor de Romeinse bezetter. Ook de ouders van de blindgeborene hebben angst: de strikte rabbijnen willen iedereen die de controversiële Jezus volgt, de synagoge uitzetten.
- We hebben dringend behoefte aan grensverleggende figuren, die angst doorbreken en dialoog op gang brengen. Jezus doet de blindgeborene anders zien: hij leert Jezus kennen als de verwachte mensenzoon, als licht voor de wereld. Er zijn donkere dagen genoeg. 'Wij moeten de werken verrichten van Hem die mij heeft gezonden, tot de dag aanbreekt,' zegt Jezus. Onze weg naar Pasen mogen we in dat perspectief zien.

Voorbeden

- V Heer, die ons anders leert kijken, wij bidden nu om nieuwe moed, tot wat gebeuren moet.
- L Voor al wie verantwoordelijkheid draagt in politiek, bedrijf of vereniging. Dat zij moedige beslissingen durven nemen die toekomstgericht zijn. Dat zij groeien in een houding van dienen in plaats van heersen.
- L Dat we alert zijn als verlamrende angst ons wordt aangepraat. Dat we, net als Samuël, de kortzichtigheid voorbij, anders leren kijken en kiezen voor leiders die niet nemen, maar zorg dragen.
- L Voor de medewerkers van *Africa Reconciled*, partnerorganisatie van Broederlijk Delen: dat zij volhouden om te midden het gruwelijke geweld in Oost-Congo, jongeren bijeen te brengen in vredesclubs die kiezen voor actieve geweldloosheid.
- V Heer, bedaar onze angst en schenk ons inzicht en nieuwe moed. Plant uw Geest in onze harten en steek kracht in onze handen.

Gebed over de gaven

- V Uit een verloren uithoek kan onverwacht een nieuwe leider opstaan. In de verstoten mens schuilt een waardevol iemand. Gij hebt het gezien, God van leven, en wekt de sluimerende kracht in ons die ons vernieuwen kan. Met het brood dat gedeeld wordt en de uitgeschonken wijn brengt Gij ons Jezus voor de geest die ten volle heeft geleefd en zich totaal gegeven heeft. Hij is present aan onze tafel.

Bezinning na de communie

- L Een andere bril

Ik kom veel in contact met mensen die minder kansen hebben gekregen dan ik. Dat geeft me een bril om bepaalde zaken te lezen en te begrijpen. Onze samenleving kan van die mensen leren om humaner om te gaan met het lijden. Velen van ons bouwen een muur om zich heen om het lijden niet te zien van bejaarden, eenzamen, of asielzoekers die alles opgeven om de Middellandse Zee over te steken. De daklozen leren me enorm veel.

Ze helpen me om de pijnpunten van onze maatschappij te zien,
om mijn eigen kleine problemen te relativiseren
en de grotere problemen van anderen mee te dragen.

Ik ben daar nederig in.
Ik los hun ellende niet op –
dat kan ik niet in mijn eentje,
maar ik keer me evenmin van hen af.
Ik luister niet naar hun verhalen
om daarna te zeggen 'Trek uw plan.'

Uit een interview met Frédéric Van Leeuw, procureur-generaal in Brussel, in Knack (juni 2017)

Slotgebed

- V Waar uitsluiting is, maakt Gij, God van leven, openingen.
Wie aan de kant werd geschoven, mag in het middelpunt.
Want Gij ziet met andere ogen dan de onze.
Laat uw licht schijnen, zodat onze ogen openen.
Dan zullen wij, genezen van onze blindheid,
elkaar graag zien, elkaar verheffen
en naar waarde schatten.
Dan worden grenzen overbrugd, kloven gedicht
en zullen wij verbindende mensen zijn,
uw verbond waardig!

Zending en zegen

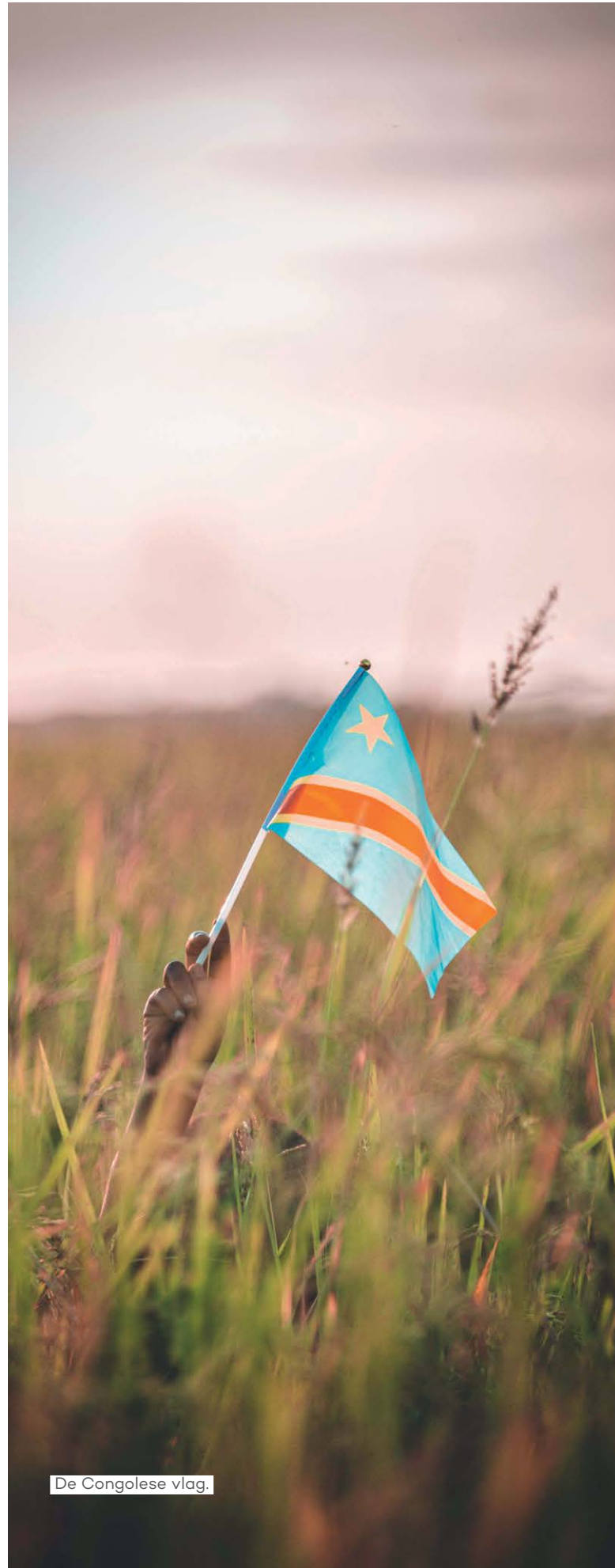
- V Wij kunnen met nieuwe ogen naar onze wereld leren kijken, vanuit het gezichtspunt van de mens die niet mee telt en kleingehouden wordt.

Denk je er deze week aan om Broederlijk Delen te steunen en daarmee ook de strijd van mensen die vechten voor rechtvaardigheid?

Mogen onze ogen open en aandachtig blijven om te zien wie in nood is.
Dan zal onze God, de Ene, ons zegenen:
+ In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Liedsuggesties

- Wij kunnen de ogen niet sluiten – Carlos Desoete, cd Ayubowan
- Wij die met eigen ogen, ZJ 703 / VL 872 – cd Door de wereld gaat een lied (deel 17)
- Die licht en bron van leven is, ZJ 775
- Voor kleine mensen, ZJ 207 – cd Door de wereld gaat een lied (deel 6)

De Congolese vlag.

Vijfde Zondag

GA VOOR OPSTAND-ING

Welkom

- V De vierde dag.
Lazarus riekt reeds. Het is te laat.
De derde dag van de opstanding is voorbij.
Herstel lijkt onmogelijk
in de beleving van Martha en Maria.
- En toch.
De Ene opent de graven.
Het volk komt op adem,
staat op en keert terug
om te hopen en te leven.
- L Jezus weent om de macht van de dood.
Hij zet zijn woede om in scheppend handelen.
Hij roept Lazarus tot leven.
Waar wanhoop heerst, schept Hij toekomst.
Waar alles dood leek, opent Hij leven.
- Het is nooit te laat
om de steen weg te rollen,
om obstakels weg te werken.
- Dat probeert de Ayllu-gemeenschap in Bolivia.
Waar jongeren zijn weggetrokken,
strijden vergeten ouderen
voor een leefbare toekomst.
- V Welkom in de naam van de Vader, de Zoon en de
Heilige Geest.

Symboolmoment

- L We raken ontmoedigd door het getalm om de
klimaatcrisis aan te pakken.
We maken een vuist en komen in actie.
We nemen de toekomst in handen.
In deze viering horen we dat wanhoop kan keren
en nieuw leven kan ontluiken als obstakels wor-
den weggenomen.
We plaveien een pad richting Pasen, nieuw leven.
Stapstenen die ons op weg zetten zijn:
hoop en **opstand-ing**.

Moment van inkeer

- V (gelezen of gezongen)
Wees hier aanwezig, woord ons gegeven.
Dat ik U horen mag met hart en ziel.

A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden.*

- L Heer, zie om naar onze aarde en naar Uw mensen:
vernietiging en dood lijken het laatste woord te
hebben.
Verslagen door zoveel onheil dat is aangericht,
dreigen we alle hoop op toekomst voor onze
wereld te verliezen.
Gij, Heer van het leven, waar zijt Gij?
Geef het niet op met ons,
red ons uit dit leven ten dode.
Herschep in ons uw levenskracht: dat wij opstaan
tot nieuw leven.

A *Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)*

Openingsgebed

- V Waar alles doods is en mensen lam geslagen zijn,
kan onverwacht uw woord komen, God van leven,
waardoor men zich weer kan oprichten,
een open toekomst tegemoet.
Laat dan de zwarte gedachten van ons
wegdrijven,
die ons doen verstijven of ons weerloos maken.
Waar Jezus ter sprake komt,
is opstanding niet ver weg.
Laat ons erin geloven. Dat het gebeuren kan.
Amen.

Lezingen

Ez. 37, 12-14 – De Ene maakt een nieuwe uittocht
mogelijk. Zijn volk herademt, komt tot leven.
Joh. 11, 1-45 – Zelfs op de vierde dag ontluikt
leven, waar stenen worden weggerold en obstakels
verdwijnen.

Inspiratie bij de lezingen

De uitgewerkte tekst vind je op [broederlijkdelen.be/
liturgie26digi](https://broederlijkdelen.be/liturgie26digi).

- In ballingschap, afgesneden van land en tempel,
ervaart het volk Israël zichzelf als dood, zonder
toekomst. Dat is echter zonder de Ene, een God
van bevrijding, gerekend. Hij opent de graven
van ballingschap, wanhoop en verstarring. Dit is
een daad van bevrijding: de Ene zelf schept een
nieuwe uittocht, een nieuw begin. Net zoals bij de

schepping geeft Hij zijn levensadem. Zo laat Hij zijn volk opstaan, terugkeren naar het land. Het kan weer ademen, leven en hopen.

- In de figuren van Marta en Maria stelt ook de Johannesgemeente zich vragen over de toekomst. Hoe moet het nu verder na de verwoesting en de verstrooiing van Israël (Lazarus)? Treuren of handelen?
- De vierde dag staat voor totale hopeloosheid. De dag van opstanding is voorbij. Herstel lijkt onmogelijk. Zo denken Marta en Maria. Jezus niet. Zijn diepe emotie – tranen én heilige toorn – drukt zowel medeleven als verontwaardiging uit over de macht van de dood. Hij roept op tot actie: 'Heft de steen weg.' Mensen moeten zelf obstakels verwijderen. Dan klinkt zijn scheppend woord: 'Lazarus, hierheen, naar buiten.' Het is een oproep tot nieuwe schepping, tot leven uit de dood.
- De Ayllu-gemeenschap in Oruro lijdt onder droogte en mijnbouwvervuiling. Jongeren worden weggejaagd naar steden, terwijl ouderen achterblijven met lood in hun bloed. Zij dreigen vergeten te worden. Hun leefomgeving wordt opgeofferd: 'zonas de sacrificio'. Het is moeilijk om de strijd van ouderen voor een leefbare toekomst naar voren te brengen.

Voorbeden

- V Niet om een wonder bidden wij, God, maar om kracht om op te staan.
- L Wij vragen U, sterk ons dat we de woede die wij voelen voor zoveel onrecht, omvormen tot motivatie voor inzet voor rechtvaardige structuren. Dat we nieuwe adem vinden, dromen delen en hoopvol herbeginnen met het herstel van relaties.
- L Wij vragen U, dat we ons niet laten verlammen door de opeenvolgende crisissen van onze tijd. Dat wij beseffen dat het nooit te laat is om op te staan en daadkrachtig nieuwe wegen in te gaan.
- L Voor de medewerkers van CENDA, partnerorganisatie van Broederlijk Delen in Bolivia. Dat zij blijven ijveren voor voedselzekerheid voor de plattelandsgemeenschappen. Dat zij volharden in hun strijd tegen de vervuilende ontginning van grondstoffen voor onze batterijen. En dat wij verduurzamen door het beperken van ons energieverbruik.
- V God, Bevrijder, luister naar ons. Dat het uitspreken van onze verlangens ons mag veranderen tot mensen die zich meer en meer door U laten inspireren in hun keuzes.

Gebed over de gaven

- V Graan wordt gemalen om voedzaam brood te worden,
druiven worden geplet en leveren fonkelende wijn.
Is dit ook onze menselijke opdracht, God van leven,
dat wij door zorg en pijn heen nieuw leven voortbrengen?
Zie dan in deze gaven onze bereidheid
om deze weg van lief en leed te gaan,
elkaar te dragen en te ondersteunen ...
Jezus achterna.

Bezinning na de communie

- L Hopen op licht

Wanneer je een mens uit de modder en drek wilt halen,
geloof dan niet dat je boven kunt blijven staan
en het volstaat dat je hem alleen de helpende hand reikt.
Je moet helemaal naar beneden
zelf de modder en de drek in.
Dáár pak je hem dan met sterke handen
en breng je hem en jezelf naar boven
in het licht.

naar Martin Buber

Slotgebed

- V Met Jezus mogen wij droef en verontwaardigd bij het massagraf staan
waarin onschuldige mensen zijn weggestopt.
Maar met Hem willen wij ook luid roepen
dat de tijd van nieuw leven is aangebroken:
herstel, verzoening, vrede.
Geef ons naar Pasen toe deze opstandigheid,
God, die een God van leven zijt
altijd weer!

Zending en zegen

- V We mogen opstaan en kiezen voor het leven.
Dan zal er vreugde en hoop zijn voor wie de dood in de ogen ziet.

Misschien ken je wel een lied dat daarover gaat.
Je krijgt straks een kaartje met de uitnodiging om te zingen ...

Moge onze God, de Ene,
ons zijn zegen en zijn Geest schenken
zodat wij mogen leven en leven geven.
+ In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Liedsuggesties

- Geloven begint in het opstaan van armen, lied van Herman Verbeek, bewerking Carlos Desoete – [Geloven-begint-bij-het-opstaan-der-armen.pdf](#) (of: www.solied.be – klik op ‘muziek’ en zie nr. 30)
- De steppe zal bloeien, VL 364 – cd Laat mij maar zingen I.2 – [YouTube Music](#)
- Wie in de schaduw Gods mag wonen, ZJ 935

Abel Machacu Yugar en Cornelia Ramirez Colque van de Ayllu San Agustin de Puñaca-gemeenschap wandelen over een drooge vlakte. Sinds 2014 staat het meer – dat het op één na grootste van Bolivia was – droog omwille van de klimaatverandering. *Centro de Comunicación y Desarrollo Andino (CENDA)*, een partnerorganisatie van Broederlijk Delen, werkt onder meer rond het beheer van natuurlijke rijkdommen.

Palmzondag

GA VOOR VERBINDING

We starten met de palmliturgie.

Suggestie: dit eerste deel achteraan de kerk laten plaatsvinden, of zelfs buiten.

Palmliturgie

- V Welkom vrienden, hier verzameld op Palmzondag. In de laatste week van onze veertigdagentocht naar Pasen, gedenken we de laatste levensdagen van onze Meester, Jezus. We noemen ze de 'Goede Week', omdat Jezus ons zijn grenzeloze goedheid en liefde van God zijn Vader toont.

We brengen de feestelijke intocht van Jezus in Jeruzalem in herinnering, waar Hij werd toegejuicht als de langverwachte bevrijder. Maar, rijdend op een ezel, maakte Hij al meteen duidelijk dat Hij een nederige, dienende koning wil zijn, trouw aan zijn zending ten einde toe.

Laten we met die gezindheid deze viering beginnen, verbonden met elkaar.
+ in de naam van de Vader, Zoon en de Heilige Geest.

Lezing palmliturgie

Mt. 21, 1-11 – Als een vredevorst wordt Jezus ontvangen. Hij is geen heerser maar een dienaar, trouw tot in de dood.

Wijding van de palmtakken

- V Vader van het leven,
zegen deze palmtakken.
Dat wij hierin mogen herkennen dat Jezus,
doorheen lijden en dood,
de weg naar de toekomst heeft geopend
en vruchtbaarheid gegeven.
Geef ons de kracht Hem te volgen
en stand te houden.
Dat we niet terugdeinzen als het moeilijk wordt.
Wij vragen het U in zijn naam
voor vandaag en voor alle dagen.
Amen.

Palmprocessie

Intrede in de kerk, of van achteraan in de kerk naar voren.

- V We sluiten ons aan bij de feestelijke intocht.
Met een palmtak in de hand mogen wij Hem juichend verwelkomen,
als we ook bereid zijn om Hem dan ook te volgen
op de weg die niet langs het kruis heen kan.

Lied: bijvoorbeeld De koning van de vrede komt in de hoofdstad aan (zie liedsuggesties).

Inleiding op het vervolg van de viering

- V Die avond viert Jezus
met de twaalf Pesach.

Jezus' keuze van twaalf leerlingen
verwijst naar het visioen van een
samenleving in vrede en gerechtigheid
met gelijke rechten voor iedereen.
Daarvoor heeft Hij zich ingezet.

Door Jezus over te geven aan de hogepriesters
breekt Judas het visioen dat Jezus droeg.

- L Maar Jezus blijft het visioen trouw.
Hij geeft zichzelf in brood en wijn,
niet uit machteloosheid maar uit liefde.
Hij herstelt de breuk en verbindt ons allen
rond het visioen van gelijkheid,
vrede en gerechtigheid.

Deze tegenbeweging herkennen we
bij partners van Broederlijk Delen
die mensenrechten verdedigen.
Zij blijven trouw aan dit project,
zelfs bij gevaar voor hun leven.

- V Welkom in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Symboolmoment

- L We zijn aangegrepen door groeiende polarisatie en schending van mensenrechten.
We maken een vuist en komen in actie.
We nemen de toekomst in handen.
In deze viering merken we hoe Jezus trouw blijft aan het visioen van gerechtigheid en zichzelf hiervoor onvoorwaardelijk geeft.
We plaveien een pad richting Pasen, nieuw leven.
Stapsteen die ons op weg zet is: **verbinding**.

Lezingen

Jes. 50, 4-7 – De dienaar leeft naar het Woord en wijkt niet voor het mogelijke lijden.

Mt. 26, 14-27.36-66; 27, 1-54 – Judas verraadt het visioen van een samenleving in gerechtigheid. Jezus blijft (het visioen) trouw en geeft zichzelf onvoorwaardelijk.

Gebed over de gaven

- V De Messias, de mens van de toekomst, zou onze steden binnengaan op een ezeltje, het lastdier van het volk, verkondigden profeten. Daaraan heeft Jezus zich gehouden.
En zo, God van leven, bracht Hij uw boodschap van vrede
met dienstbaarheid als waarmerk,
zelfs als lijden en dood op Hem af kwamen.
Met gebroken brood en geschonken wijn
mogen wij die levensgave gedenken.

Voorbeden

- V Laten we in de stilte van ons hart ademen en ruimte geven aan onze bekommernissen.
- L We bidden dat onze inzet standvastiger mag zijn dan het 'hosanna' van de intocht. Dat we bij tegenkating niet afhaken, maar ons laten inspireren door Jezus, de lijdende dienaar.
- L We verlangen naar verandering, naar een samenleving in vrede en gerechtigheid, met gelijke rechten voor iedereen, zoals U het bedoeld hebt. Zet ons aan om daar werk van te maken. Vandaag. Hier en wereldwijd.
- L Bidden wij voor alle verdedigers van het milieu en van democratie en mensenrechten. Dat we, samen met Broederlijk Delen, het opnemen voor organisaties die door de overheid steeds meer aan banden worden gelegd.

- V God, Vader en Moeder, neemt U ter harte wat ons bezighoudt. Dat we door ons bidden, groeien in trouw aan Jezus' visioen, door te kiezen voor ontmoeting, dienstbaarheid en dialoog. Amen.

Bezinning na de communie

- L Het is niet zo vanzelfsprekend de weg van Jezus te volgen.

Als we Hem zien aankomen
met zijn oproep om te dienen,
houden we Hem dan liever op een afstand?
We laten Hem wel binnen in de stad
maar ook in ons hart?
Blijft Hij die vreemde andere?

Delen in de euforie van mooie dagen,
is gemakkelijk.
Maar kunnen we het opbrengen
om trouw te blijven ook in kwade dagen,
om een genomen engagement
volledig na te komen?

Jezus vergezellen
op de weg die Hij ons voorgaat,
ten einde toe ...
Durven we dat wel?
Zijn we te bang voor het lijden,
de spot of de kritiek?

Zoals toen, in Jeruzalem:
het 'Hosanna' was nog niet verstomd
of in diezelfde straten
klonk al het 'Kruisig hem!'

Slaan we op de vlucht
nog vóór we de stad
van Goede Vrijdag intrekken?

Slotgebed

- V Jezus' lijdensweg loopt door tot vandaag: goede mensen worden verbannen, opgepakt en vermoord.
Toch zijn deze mensen, als waardeloos weggelegd, de bouwstenen die Gij, God van leven, tot hoekstenen maakt van een nieuwe toekomst.
Op hun inzet bouwen wij verder,
hun bezieling wekt bij ons nieuwe hoop.

Zending en zegen

V We horen de oproep om samen te werken en verbinding te maken.

Dat is een hele uitdaging.

Laten we al onze talenten en krachten samenleggen.

Ook in Palestina, Haïti, Peru, Congo en Bolivia doen mensen dat.

Dat wij standvastig mogen zijn,

daarom vragen wij om zegen en sterkte.

Moge de Ene God ons zo nabij zijn.

+ In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Liedsuggesties

- De koning van de vrede komt in de hoofdstad aan, ZJ 351
- Om te zien een nieuwe aarde - cd Kleinst denkbare bron - [**Om te zien een nieuwe aarde, Op. 53-8 \(youtube.com\)**](#)
- Het kruis dat mensen dragen - cd Bestemming - Carlos Desoete en Koor Solied

Pasen

GA VOOR EEN NIEUW BEGIN

Welkom

V De Ene, God van bevrijding,
hoort onze oerschreeuw om bevrijding,
ons verlangen naar leven en recht.
Hij blijft ons nabij
in tien richtinggevende woorden,
die sterker zijn dan de dood
en ons doen opstaan tot leven.

L In Jezus is dit woord mens geworden:
Hij is opgestaan, Hij leeft.

Hij gaat ons voor naar Galilea,
naar het begin,
waar Hij zijn leerlingen riep
en zijn zending begon.

De weg van bevrijding gaan
is steeds opnieuw beginnen,
generatie na generatie.

Broederlijk Delen roept ons op
tot de 25%-revolutie:
met één mens op vier kunnen wij
de dood overwinnen
en opstaan tot leven.

V Welkom in de naam van de Vader, de Zoon en de
Heilige Geest.

Symboolmoment

L We worden aangegrepen door duisternis en dood.
Maar we maken een vuist en komen in actie.
Elke zondag van deze vasten hebben we een stap
gezet.
Twaalf stapstenen brachten ons naar het graf.
Maar vandaag rollen we de steen weg en de paas-
kaars wordt zichtbaar.
We ontsteken de paaskaars. Het Licht van
Christus.
Hij leeft!

Lied

Wees hier aanwezig

Wees hier aanwezig, woord ons gegeven.
Dat ik U horen mag met hart en ziel.
Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)
(indien mogelijk het hele lied zingen)

Lezing

Paaswake – Mt. 28, 1-10 – Vrouwelijke getuigen
worden verkondigers: Jezus gaat de leerlingen voor
naar Galilea, naar het begin.

Inspiratie bij de lezing

(Mt. 28)

Bij het ochtendgloren
zijn Maria Magdalena
en de andere Maria getuigen
van de opstanding van Jezus.

Zij staan in een traditie van vrouwen
die leven mogelijk maken:
Sifra en Pua, die in Egypte
het leven beschermden
tegen de macht van de farao;
Maria en Elisabeth,
die nieuw leven droegen.

De derde dag.
De nacht is voorbij.
De dood is overwonnen.
Jezus is opgestaan. Hij leeft.

Getuigen worden verkondigers.
Deze twee Maria's krijgen de opdracht
die vreugdevolle boodschap
aan de leerlingen mee te delen.

Zoals de Ene zijn volk voorging bij de uittocht,
zo gaat Jezus zijn leerlingen voor naar Galilea,
waar Hij de twaalf riep en zijn zending begon.

Pasen verwijst ons naar dat begin.
De weg van bevrijding gaan,
de weg van leven, recht en gemeenschap
is een steeds opnieuw beginnen,
generatie na generatie.

Matteüs vertelt ons het opstandingsverhaal met de beelden van de aanwezigheid van de Ene, de God van bevrijding, op de Sinaï: aardbeving, licht en vrees.

De derde dag gaf de Ene ons tien richtinggevende woorden die sterker zijn dan de dood en ons doen opstaan tot leven.

In deze woorden blijft Hij ons nabij.
In Jezus is het woord mens geworden.

Zo plaatst Matteüs de opstanding van Jezus in het grote Bijbelse bevrijdingsverhaal.

De Ene, God van bevrijding, hoort onze oerschreeuw om bevrijding, ons verlangen naar leven en recht, vanaf Egypte via de opstanding tot vandaag.

Hij hoort onze oerschreeuw om bevrijding uit de diepten van uitzichtloze oorlogen, familiaal geweld en gebroken gemeenschappen.

Dat Jezus de dood overwon en is opgestaan tot leven geeft ons hoop en moed

om zijn weg te gaan,
een weg van vrede,
gerechtigheid en nieuw leven.

Broederlijk Delen roept ons op tot de 25%-revolutie: met één mens op vier kunnen wij de dood overwinnen en opstaan tot leven.

Zalig Pasen

Zending en zegen

- V De verrezen Heer roept ons om op te staan en te kiezen voor het leven.
Met Broederlijk Delen ontdekken we dat het leven kansen krijgt waar mensen en gemeenschappen samen aan de slag gaan.
Moge onze God, de Ene, ons allen mee laten verrijzen tot een leven van aandacht en respect, tot zegen, geluk en vrede.
+ In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Tongerenviering

ONDERWEG NAAR ELKAAR

Inkleding en materialen

- ☐ Wereldbol, wereldkaart, kaart van het Midden-Oosten of van Congo
- ☐ Campagneaffiches van Broederlijk Delen
- ☐ Kaartjes (in de vorm van een bouwsteen) met gespreksvragen

Inleiding

Van Aswoensdag over Goede Vrijdag naar Pasen

‘De wereld is om zeep’, klinkt het in een liedje van Urbanus. In een ander bezingt hij de wondere aarde. En Carlos Desoete bracht hoop in de liedtekst *Er kan hier wat veranderen*. Want wat is er niet allemaal te ‘keren’, nu één en ander vierkant draait? Uitdagingen langs alle kanten: de schrijnende kloof tussen arm en rijk, de enorme drang naar meer en meer, de bedreigde situatie van onze planeet aarde, de gespannen verhoudingen tussen landen en mensen, de openlijke of verborgen strijd, het elimineren van wie opkomt voor rechtvaardigheid enz. ...

De ‘bekering’ die nodig is, heeft voor christenen alles met God te maken. Deze problemen tonen dat het basisvertrouwen zoek is en dat al te vaak God moet dienen om onze wensen of frustraties te ondersteunen. Tijd om opheldering en verdieping te zoeken. Jezus leefde ons dit voor. Hij was niet de kampioen van het vasten, wel van een sober en bewust leven. Hij hield van feesten en van gedeelde vreugde, want dat was voor Hem beeld van het komende ‘rijk van God’. Daarom klinken vandaag heel eenvoudige aansporingen: ‘Doe het goede, niet voor het oog van de mensen, liefst in het verborgene.’ Bid zonder uiterlijk vertoon, in de stilte van je kamer, oog in oog met jezelf en met de Vader die alles ziet en weet. En laat uw vasten en versoberen ook geen schijnvertoning zijn. Doe het niet met krampachtigheid of een strak gezicht, maar met de eenvoud van iemand die goed in zijn vel zit, die er verzorgd uitziet, maar die weet voor wat hij of zij leeft. Doe het allemaal van binnen-uit, in stilte. God, die verborgen leeft in zijn schepping zal het wel zien. En daar gaat het om. Hij zal u de weldaad schenken van een gerust gemoed en een hoopvol perspectief.

Met zoveel goede mensen, over deze aarde verspreid, mag je deze vastentijd doorbrengen: dicht bij je levenskern komen, dicht bij andere mensen, dicht bij God.

De informatie en de actie van Broederlijk Delen kan je daarbij ondersteunen, je blik verruimen, je inzet prikkelen. En de Bijbelse verhalen ... daar mag je jezelf helemaal in plaatsen. Laat je raken.

Verhaal van de twee broers

Twee broers erven een stuk grond van hun ouders. Omdat ze niet zo goed overeenkomen en ruzie maken vermoeiend vinden, spreken ze af een muurtje te metselen, over de middellijn van de grote akker.

’s Nachts ligt de oudste broer wakker en denkt hij aan zijn jongere broer: ‘Eigenlijk zou hij een groter stuk land beter kunnen gebruiken dan ik, want hij heeft kinderen en dus de verantwoordelijkheid om voldoende oogst te hebben, zodat ze geen honger lijden.’ Hij neemt zich voor die morgen vroeg op te staan om alvast te beginnen bouwen aan het muurtje, enkele meters van de middellijn, zodat het deel van zijn broer groter wordt.

’s Nachts ligt de jongste broer wakker en denkt hij aan zijn oudere broer: ‘Eigenlijk zou hij een groter stuk land beter kunnen gebruiken dan ik, want hij is alleen en er is niemand om voor hem te zorgen.’ Hij zet zijn wekker twee uur vroeger, zodat hij een eindje verderop alvast kan beginnen bouwen zonder dat zijn broer doorheeft dat het muurtje niet meer in het midden staat.

naverteld – bron onbekend

Gespreksvragen

- Hoe draag jij zorg voor anderen? Kost je dat moeite?
- Wat is er nodig om je veilig, om je thuis te voelen?
- Welke stap kunnen we zetten om de wereld voor iedereen gastvrij te maken?

Bijbelsuggesties

Afhankelijk van het tijdstip waarop je deze viering plaatst, kan één van deze lezingen worden gekozen:

- Aswoensdag: Mt. 6, 1-18
- Doorheen de vasten: Gen. 12, 1-4a & Joh. 4, 1-42
- Goede Vrijdag: Ps. 31 & Joh. 18, 1-19

Bijkomende inspiratie vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Via [deze link](#) vind je vanaf 28 januari materiaal voor de veertigdagentijd dat kadert in het jaarthema 'Anders thuis':

- ☐ Gebedsviering voor Aswoensdag (Lc 10, 38-42)
- ☐ Een uitgebreide bezinning rond de vier pijlers: vergeven, verzoenen, verkondigen en vasten
- ☐ Inspiratie voor de Goede Week
- ☐ Gebedsviering voor Pasen (Lc. 15,11-32)

Op 28 januari 2026 om 19.30 u. wordt dit materiaal, alsook het materiaal van Broederlijk Delen voorgesteld via een webinar. Inschrijven via de [academie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen](#).

Enkele partners van Broederlijk Delen die steun krijgen

- *DCI-Palestine*: kinderrechten op de Westelijke Jordaanoever
- *Africa Reconciled*: vrede en verzoening tussen jongeren in Oost-Congo

Liedsuggesties

- De avond en de morgen, ZJ 839
- De aarde, van en door Urbanus, of door De Wilde-Bettens (via streamingdienst naar keuze)
- [Er kan hier wat veranderen](#), Carlos Desoete; aangepaste tekst campagne Broederlijk Delen 2024, te downloaden via: broederlijkdelen.be/liturgie26digi.

Gezinsviering met eerste communicanten

BOUWSTENEN

Moment van inkeer

Drie kinderen houden een leisteek omhoog, waarop geschreven is 'hard', 'ruw' en 'koppig'. Een vierde kind veegt telkens met een spons de steen schoon.

- V We vragen Gods bescherming, want zo dikwijls maken we elkaar het leven zuur.
Vaak gooien we met stenen naar elkaar. Soms letterlijk, soms figuurlijk: wanneer onze woorden als stenen anderen pijn doen. Daarom vragen we dat God ons met zijn liefde omringt.
We hebben drie leistenen meegebracht. Vroeger leerde men schrijven met griffel en lei. Dan werden soms fouten geschreven. Daarom hebben we deze stenen meegebracht en willen we vragen dat ook God de spons mag vegen over onze fouten en tekortkomingen.
- L Soms zijn we niet zacht, lief of kwetsbaar, maar hard als steen.
We pesten elkaar en geven anderen geen kansen. Geef ons een hart dat niet langer hard is, God. Veeg er de spons over en vergeef het ons.
- A Veeg er de spons over en vergeef het ons.
- L Soms zijn we ruw als steen, we zetten onze stekels op en laten niemand in onze buurt komen.
Maak ons glanzend en glad, God. Veeg de spons over onze ruwe kantjes en vergeef het ons.
- A Veeg er de spons over en vergeef het ons.
- L Soms zijn we koppig als steen: we liggen in de weg en laten niemand passeren, we beletten dat anderen plezier hebben en vinden onszelf te belangrijk om rekening te houden met onze medemensen. Veeg ook hierover de spons, God, en vergeef het ons.
- A Veeg er de spons over en vergeef het ons.

Vorbereiding

- Voorzie een aantal stenen die je kan stapelen tot een viertal steenmannetjes. Leg de stenen voor- aan in de kerk op een hoopje. Of deel ze uit aan de aanwezige kinderen. Bij de voorbeden worden de steenmannetjes gebouwd.
- Drie leistenen, een stukje bordkrijt en een vocht- tige spons.

Welkom

Op de affiche van Broederlijk Delen zien we een vuist. Met een vuist kun je zowel op tafel slaan als iemand vriendschappelijk begroeten door een vuistje te geven. Mensen maken ook een vuist om hun woorden kracht bij te zetten. De boodschap die wij willen ondersteunen is dat we willen meebouwen aan een wereld zoals God die droomt. Daarvoor gaan we aan de slag met stenen..

Openingsgebed

Lieve God,
soms zijn we boos of verdrietig,
en willen we een steen gooien.
Maar U leert ons iets beters:
laat ons geen stenen gebruiken om pijn te doen,
maar om bruggen te bouwen.
Laat ons met elke steen
een huis maken van liefde,
een toren van vrede,
een pad van vriendschap.
Help ons om sterk te zijn,
niet met harde woorden of stenen,
maar met een zacht hart. Amen.

Lezingen

Gen. 12, 1-4a. De roeping van Abraham
Mt. 17, 1-9. Gedaanteverandering van de Heer

Bezinning

*Dit verhaal kan 'al doende' verteld worden, bij wijze van **homilie**, met een echte vaas en echte stenen/kiezels/zand/water ...*

Een Tibetaanse meester gaf eens een lezing voor een klas economiestudenten. Op zijn bureau stalde hij een glazen vaas en een aantal kiezelstenen. Een voor een deed hij de stenen in de vaas, tot er geen steen meer bij kon.

'Is de vaas vol?', vroeg hij aan de klas.
'Ja', oordeelde de klas.

De meester glimlachte en pakte van onder het bureau een pot met grind, die hij in de vaas gooide. Met een beetje schudden verdween al het grind in de vaas.

'Is de vaas vol?', vroeg hij aan de klas.
'Ja', oordeelde de klas.

De meester glimlachte en pakte van onder het bureau een pot met zand, die hij in de vaas gooide. Met een beetje schudden verdween al het zand in de vaas.

'Is de vaas vol?', vroeg hij aan de klas.
'Ja', oordeelde de klas.

De meester glimlachte en pakte van onder het bureau een kan water, die hij in de vaas goot. 'Nu is de vaas vol', zei de meester.

'Wat kun je hiervan leren?'

Een leerling stak zijn hand op. 'Het punt is, dat hoe vol je schema ook lijkt, je kunt er altijd nog wel wat tussen krijgen.'

'Nee', sprak de meester, 'dat is niet het punt. Dit voorbeeld illustreert dat je nooit alles in de vaas had gekregen als je de grote kiezers er niet als eerste in had gedaan.'

Wat zijn de 'grote kiezers' in jouw leven? Je geloof? Een ideaal? Tijd met mensen van wie je houdt? Vergeet nooit dat de grote stenen het belangrijkste zijn, omdat het je anders niet lukt.

metafoor, verteld door Stephen Covey

Voorbeden

Bij elke voorbede bouwen kinderen een steenmannetje.

- V Als je op reis gaat in de bergen bijvoorbeeld, kom je wel eens van die steenmannetjes tegen: een stapeltje stenen als wegwijzers op je pad. Zoals Abram en Jezus in de Bijbelteksten niet mogen blijven vast zitten, zo moeten ook wij wegtrekken, de berg afdalen en tot actie komen. Samen willen we bouwen aan een wereld zoals God die droomt. Daarom bidden we:
- L Voor onszelf, dat we niet gooien met stenen of kwetsende woorden, maar bouwen aan een mooie wereld, laten we bidden.
- L Voor hen die vastzitten en moeilijk in beweging komen om anderen te helpen en zo te bouwen aan een mooie wereld voor iedereen, laten we bidden.
- L Voor wereldleiders die oorlog voeren, dat zij mogen inzien dat vrede de enige manier is om te bouwen aan een mooie wereld, laten we bidden.
- L Voor mensen overal in de wereld, dat zij steun vinden om te bouwen aan een mooi leven voor zichzelf en hun familie. Laten we bidden.

Slotgebed

Lieve God,
wij willen samen bouwen aan een mooie wereld.
Wij vragen U: geef ons liefde als cement,
vriendelijkheid als sterke stenen,
en vrede als het dak boven ons allemaal.
Help ons om stenen van ruzie te veranderen
in stenen van vriendschap.
En laat ons huis van hoop groeien,
steen voor steen, met uw licht erbij. Amen.

Liedsuggesties

- Een grote steen en nog een steen (Dorien Quirijnen) – zie: [Liedje een grote steen](#)
- Hele mooie steen (Mizzemos), zie: [Kinderliedje over stenen verzamelen](#)

Viering met vormelingen

EEN ANDERE KEI, EEN ANDERE KIJK

Vooraf

Voor deze viering hebben we gladde stenen nodig. Minstens één per kandidaat-vormeling, eventueel één per aanwezige in de viering.

Eén kant van de steen is beschilderd in een vrolijke kleur. Dat kan bijvoorbeeld tijdens de vormselcatechese gebeuren, of door de begeleiders thuis vooraf. Op deze beschilderde kant staat iets geschreven dat 'levenge-vend' is: hoop, liefde, solidariteit, naastenliefde, zorg, delen ...

Bij het begin van de viering liggen de stenen met de beschilderde kant naar onder, zodat het een hoop grijze kleurloze stenen lijken.

Welkom

Hier vooraan liggen stenen in allerlei formaten. Ze zijn grijs, kleurloos. Ze staan symbool voor de donkerte van het leven. Een muur van stenen waarmee we anderen uitsluiten, aan de kant duwen, soms figuurlijk bekogelen met kritiek of verwijten.

God en Jezus kiezen voor een andere kijk: een zienswijze waarbij de kleine en onderdrukte mens meetelt. Ook wij willen in actie komen en bouwen aan een wereld waarin de minste gezien wordt.

Bouw je mee?

Moment van inkeer

V Met stenen kan je gooien, mensen kwetsen, pijn doen. Of je kan ermee bouwen. We bidden om ontferming wanneer we voor die keuze staan.

Vormeling

Wanneer we met woorden gooien en zo mensen kwetsen: Heer, ontferm U over ons.

Vormeling

Wanneer onze kritiek niet opbouwend is: Christus, ontferm U over ons.

Vormeling

Wanneer we vastzitten in de donkerte van het leven en geen licht zien: Heer, ontferm U over ons.

Openingsgebed

God, onze Vader, wentel weg de steen die ons leven donker maakt en van ons hart een graf.

De stenen van harde woorden wegen zwaar.

Wij doen zo'n pijn aan wie wij het liefste zien.

Wentel weg de steen die de weg verspert naar een leven met de glimlach.

Hij is zo groot geworden dat we geen mens meer kunnen ontmoeten.

Hij verspert onze blik en drukt op ons hart, maakt ons eenzaam tussen velen.

Wentel weg die steen die ons verhindert met U te spreken.

Een steen aan de ingang van ons hart doet U telkens weer weggaan.

We hebben onszelf verscholen en verschanst.

En al wat licht en liefde is, alle goeds ketst terug en laat ons koud.

God, U keert zich om, Gij die ons het liefste ziet, zolang de steen niet weg gewenteld is.

Lezingen

1 Sam. 16, 1b.6-7.10-13a - David tot koning gezalfd

Joh. 9, 1-41 - Genezing van de blindgeborene

Homilie

We starten de homilie met een korte duiding.

Een blinde man zag enkel de duisternis van het leven, hij zat opgesloten in die donkerte, werd ook door anderen uitgesloten, aan de kant gezet. Net zoals David in de eerste lezing: de kleinste, de jongste telde eerst niet mee.

Hun leven is grijs, kleurloos, zoals deze stenen hier vooraan.

Maar net die kleine David, hij die niet meetelde, werd door God uitgekozen om koning te worden. Want God kijkt op een andere manier dan dat mensen doen.

Voor de blindgeborene was de ontmoeting met Jezus letterlijk een 'eyeopener': dat veranderde alles. Jezus bracht licht, vreugde, een nieuwe start. Hij kon weer 'leven'.

Wij worden opgeroepen om zelf ook licht, vreugde, te brengen in het leven van onze medemensen.

Eén voor één draait de voorganger de stenen om en leest wat erop staat.

We kunnen mensen met een andere blik naar het leven doen kijken, we kunnen hen weer laten leven door solidariteit, liefde, zorg te dragen, door te delen ...

We leggen nu een link met de werking van Broederlijk Delen waarvoor de omhaling straks wordt gehouden. In deze kindvriendelijke viering kiezen we voor de partnerorganisatie in Peru (Instituto de Defensa Legal). Uit het educatief project voor het basisonderwijs nemen we dit verhaal:

“Treysi is 11 jaar en woont in Peru. Samen met haar vriendjes César, André, Henry en Allison woont ze in San José, een dorp langs de rivier Marañón. Treysi kan goed zwemmen. Na school gaat ze vaak naar de rivier om er te spelen in het water. Ook de volwassenen van het dorp zijn vaak aan en op de rivier te vinden. Ze hebben boten die ze als vervoermiddel gebruiken, zoals wij onze auto's. De rivier is belangrijk. Maar Treysi merkt dat het steeds slechter gaat met de rivier. Er is veel afval en op het water drijft vaak olie uit de pijpleidingen van de fabrieken verderop. Dat maakt zwemmen in de rivier zeer ongezond en stilaan onmogelijk. Samen met Broederlijk Delen strijden de mensen van San José voor een gezonde rivier, zodat het leven in en rond het water weer mogelijk wordt.”

Straks bij het buitengaan krijgt elke vormeling/ aanwezige zo'n gekleurde steen mee. Het mag een oproep zijn om zelf met een andere blik naar onze medemensen te kijken en zo levengevend te zijn.

Voorbeden

V Laten we bidden tot God die ons op een andere manier doet kijken.

Vormeling

Heer, help ons die stenen om te keren die ons afsluiten van de ander,
die geen licht doorlaten, die hindernissen zijn op de weg naar elkaar.
Maak dat wij stenen leggen die het pad begaanbaar maken, zodat we elkaar vinden.
Laten we bidden.

Vormeling

Heer, help ons stenen om te keren die het geloof wegstoppen,
die U verduisteren en die ons bang maken. Maak dat wij stapstenen van geloof vinden die ons de weg naar U wijzen. Laten we bidden.

Vormeling

Heer, help ons stenen om te keren, die doden en kwetsen.
Maak dat wij stenen vinden om huizen te bouwen waar het goed is om te wonen. Laten we bidden.

V Heer, wij vragen U: breng leven voor alle mensen die onder stenen van verdriet en pijn bedolven zijn. Levende Heer, breng leven voor alle mensen, maak ons gelukkig, zodat een nieuw licht mag doorbreken. Amen.

Bezinning na de communie

Tijdens een reis in de woestijn kregen twee vrienden ruzie en sloeg de ene vriend de andere in het gezicht. Degene die geslagen werd, was gekwetst, maar zonder iets te zeggen schreef hij in het zand: 'Vandaag sloeg mijn beste vriend mij in het gezicht.' Zij liepen verder totdat zij een oase vonden, waar zij besloten een bad te nemen. Degene die was geslagen, raakte vast in modder en dreigde te verdrinken. Maar de vriend redde hem. Nadat hij was bijgekomen, schreef hij op een steen: 'Vandaag redde mijn beste vriend mijn leven.' De vriend die had geslagen en zijn beste vriend had gered vroeg hem: 'Nadat ik je had geslagen, schreef je in het zand en nu schrijf je op een steen, waarom?' De andere vriend antwoordde: 'Als iemand ons pijn doet, moeten we het in zand opschrijven waar de wind van vergeving het kan uitwissen. Maar als iemand iets goeds doet voor ons, moeten we het in steen graveren zodat geen wind het ooit kan uitwissen.'

auteur onbekend

Slotgebed

Ene God,
wij vragen Jou vandaag, meer dan ooit,
dat Je ons de weg zou tonen,
zodat we uw zienswijze zouden kennen.
Dat je mensen in ons leven brengt,
mensen als stapstenen,
die ons tonen wat Je wil en hoe.
Strooi steentjes op de weg zodat we niet verdwalen,
en we samen als één Volk van God
door het leven kunnen gaan. Amen.

Liedsuggesties

- Er kan hier wat veranderen (Carlos Desoete) – zie de digitale bijlagen
- De steen (Bram Vermeulen)
- Jezus is de hoeksteen (Stichting opwekkingsliederen – tekst & muziek: Pieter van Maastricht
- © Opwekkingslectuur / Continental Sound)
- Blindeman (Elly en Rikkert)

Kinderennevendienst STENEN

*Deze kinderwoorddienst haakt in op de evangelie-
zing van Pasen (Joh. 20, 1-9). We leggen ook de link
met de weggerolde steen en de stapstenen uit de
viering van de volwassenen ...*

Kerngedachten uit de viering

- Het graf is leeg: Jezus leeft!
- Pasen is het belangrijkste feest voor christenen.
Daarmee is het allemaal begonnen.
- Een steen voor het graf = dood, donker ...
- Een weggerolde steen = leven, licht, nieuw begin

Materiaal

- Gladde platte stenen (echte keien): één voor elk kind
- Verf (liefst groen – of verschillende vrolijke kleu-
ren) en kwasten en bekers met water
- Eventueel bescherming voor de tafel
- Alcoholstiften

Doemoment – deel 1

We starten met het beschilderen van de stenen. Elk kind kiest één steen en één kleur en verft zijn of haar steen in die kleur. Een dun laagje verf, zodat het snel droogt. Terwijl de stenen drogen, lezen we het verhaal en volgt de duiding.

(Alternatief: begeleiders verven op voorhand de stenen in verschillende kleuren)

Het Paasverhaal – Joh. 20, 1-9

We stellen de versie voor uit de *Bijbel in Gewone Taal*,
© Nederlands Bijbelgenootschap 2014, p. 1713.

Duiding

Vraag: wat kan je allemaal doen met stenen?
De kinderen antwoorden vrij. De begeleider vat samen in twee soorten antwoorden:

- 1) Elkaar pijn doen, struikelen over een steen, bedolven onder puin, iets dicht metsen zodat je er niet meer bij kan, donker maken...
NEGATIEF = KWETSEN = DOOD
- 2) Paden aanleggen (kasseien bv.), dam bouwen tegen overstromingen, huizen bouwen ...
POSITIEF = BESCHERMING = LEVEN

In het verhaal dat we hoorden, is er ook sprake van een steen. Welke steen? Wat doet die steen? (afsluiten, graf van een dode dichtdoen) Maar wat is er met die steen gebeurd? (weggerold)

Dat betekent dat het graf niet meer dicht is, maar open, dat er licht in kan en dat Jezus leeft.

Ook met deze steen kan je dus twee dingen doen: donker maken = dood of weggrollen = leven.

Daarom zetten we in de kerk een kaars die dit levenslicht symboliseert: de Jezuskaars of de paaskaars.

Link naar de campagne

Op de affiche van Broederlijk Delen staat een vuist. Die vuist kan – zoals stenen – mensen pijn doen. Maar met die vuist kan je ook uitdrukken dat je in actie wil komen, dat je echt iets wil doen aan de ongelijkheid in de wereld.

[Hier kan je een voorbeeld van een campagnepartner geven die in de parochie naar voren werd geschoven. Je kan ook verhaal halen uit het onderwijsmateriaal]

Doemoment – deel 2

Wij gaan nu met onze geverfde stenen een pad maken naar Jezus die leeft, naar het licht, naar de paaskaars. De stenen maken niet dood, maar betekenen leven. Stapstenen naar het licht.

Hoe kunnen wij een stapje zetten dat 'leven' betekent? Wat kunnen wij doen om mee te werken aan een wereld waarin mensen niet figuurlijk dood gemaakt worden? Een wereld waarin het goed is om te leven? Kan je een voorbeeld vinden voor jezelf? Je mag dat met een viltstift op je groene steen schrijven.

(Alternatief: we schrijven op de steen: "stapsteen naar het leven")

Na de voorbeden – in de kerk

- Elk kind legt de eigen stapsteen in de midden-gang. Samen vormen ze een pad richting de paaskaars. De begeleider zorgt ervoor dat de stenen elk op ongeveer gelijke afstand in een rij achter elkaar liggen en dat de laatste steen eindigt aan de voet van de paaskaars.
Als in de kerk al twaalf stapstenen liggen van de voorbije zondagen, kunnen de kinderen hun stenen ertussen leggen en het pad zo verder kleur geven.
- Een begeleider of groter kind leest volgende duiding:
Met stenen kan je iemand pijn doen.
Met stenen kan je iemand opsluiten.
Maar met stenen kan je ook bouwen.
Of een pad maken.
Wij maken een pad van stapstenen naar een wereld waar het goed is om te leven.
Stapstenen naar het licht van de paaskaars.
Het licht van de levende Jezus.
- Je kan afspreken dat de kinderen na de viering hun stapsteen mee naar huis mogen nemen.

Interreligieuze Bezinning

VASTEN IN VERBONDENHEID

Vooraf

- De vasten voor christenen en ramadan voor moslims start dit jaar krak op dezelfde dag: 18 februari 2026. Een ideale gelegenheid om samen stil te staan bij de betekenis van beider sterke tijd. Bereid met een gemengd werkgroepje christenen en moslims dit bezinningsmoment voor.
- Tijdens de ramadan onderbreken moslims hun vasten (tussen zonsopgang en zonsondergang) met de iftarmaaltijd. Misschien kan de bezinningsavond beginnen met de iftar samen te nemen in een voor beide gemeenschappen toegankelijk lokaal.

Welkom

Dit jaar starten de ramadan en de vasten op dezelfde dag. Een unieke kans om mensen uit verschillende levensbeschouwingen dichterbij elkaar te brengen. Zowel binnen de islamitische als de christelijke traditie is vasten een tijd van spirituele verdieping en solidariteit.

Beide tradities delen de waarden van onthouding, inkeer en reflectie, dankbaarheid en de zorg voor anderen die het minder goed hebben. Deze gemeenschappelijke waarden vormen de basis voor deze samenkomst waarin we willen bidden en bezinnen vanuit tradities en gebruiken van moslims en christenen.

Op een respectvolle manier luisteren we naar elkaar en slaan zo een brug tussen onze gemeenschappen. De nadruk ligt op wat ons verbindt en niet op wat ons scheidt.

1. Christenen vasten, moslims beleven de ramadan

We lezen uit de Koran - Hoofdstuk De Koe (2), vers 183-184

“O jullie die geloven, het vasten is jullie voorgeschreven zoals het voorgeschreven was aan degenen voor jullie, opdat jullie (Allah) zullen vrezen. Vast een vastgesteld aantal dagen. Maar als iemand van jullie ziek is of op reis, dan vast hij hetzelfde aantal

dagen op een ander moment. En voor degenen die het met moeite kunnen volbrengen is er een losprijs (*fidyah*): het voeden van een arme. Wie vrijwillig meer doet, dat is beter voor hem, en dat jullie vasten is beter voor jullie, als jullie dat maar weten.” – Koran, 2:183-184

We lezen bij Hadith (overleveringen van de profeet Muhammed - vrede zij met hem -)

“De Profeet (vrede zij met hem) zei: ‘ramadan is gekomen tot jullie, een gezegende maand waarin Allah jullie bedekt met genade, jullie zonden vergeeft, jullie gebeden verhoort en jullie goede daden accepteert. Allah ziet naar jullie strijd in deze maand en Hij prijst Zijn engelen met jullie. Laat Allah dus zien dat jullie goed doen, want de ongelukkige is degene die de genade van Allah in deze maand misloopt.’ – Al-Mu’jam Al-Awsat van At-Tabarani, Hadith 5787)

We lezen uit de Bijbel – Mt. 6, 1-6. 16-18

Zie Bijbel of missaal

We vertalen naar vandaag

Het Koranvers begint met een verbindende boodschap door te verwijzen naar de voorgaande generaties, namelijk de joden en christenen met wie moslims de traditie van het vasten delen. De profeet Muhammed (vrede zij met hem) leerde ons dat de ramadan in het teken staat van goede daden en dat Allah de inspanningen die we hiervoor leveren, ziet en waardeert. Vandaag de dag staat de ramadan symbool voor vrijgevigheid, (zelf)reflectie, dankbaarheid en solidariteit. Deze waarden nodigen uit om vrijwilligerswerk te doen, anderen te ondersteunen of simpelweg een maaltijd te delen met iemand die het nodig heeft.

In de lezing van Matheus horen we de drie manieren van het joodse vasten: bidden, vasten en aalmoezen geven. Vandaag vertalen christenen dit tot inkeer, ommekeer en solidariteit.

Inkeer is dichterbij God komen, is ons hart openen voor het woord van de Ene. Ommekeer is stilstaan bij mijn manier van leven, is bekering en herbronning om te leven naar Gods woord. Solidariteit is meer dan aalmoezen geven, het is delen van wat je hebt en bouwen aan een duurzame wereld.

Laten we het stil maken

We nodigen iedereen uit om rustig stil te staan bij wat we juist hoorden:

- Herken ik hier iets van?
- Wat betekent vasten/ramadan voor mij vandaag?
- Hoe beleef ik de vasten, de ramadan?

2. Solidariteit met anderen

De Koran spreekt over 'het voeden van de arme'; in de Bijbel horen we dat aalmoezen geven belangrijk is, maar ook 'als gij een aalmoes geeft, laat uw linkerhand dan niet weten wat uw rechter doet.'

Vandaag noemen we 'deze zorg voor de armen' solidariteit. Deze solidariteit vullen we in op een eigentijdse manier waarbij we rekening houden met de evoluties van onze samenleving.

We luisteren naar een concrete invulling van een parochiegemeenschap

Elk jaar, tijdens de campagne, organiseren vele vrijwilligers in scholen en parochies, op pleinen en op markten, aan supermarkten en winkels allerlei fondsenwervende activiteiten. Een populaire actie is de Koffiestop: aan voorbijgangers wordt koffie of thee aangeboden met een koekje, in ruil voor een vrije bijdrage. Maar ook een solidair maal of een verkoop van bloemetjes of paaseitjes zijn succesvolle activiteiten. In 2025 waren er zo meer dan 850 activiteiten die samen net geen 660.000 euro opbrachten. Dit geld gaat integraal naar de partners van Broederlijk Delen. Een voorbeeld: de werkgroep Broederlijk Delen in de parochie H. Drie-eenheid in Maldegem organiseerde vorig jaar verschillende fondsenwervende activiteiten (bloemenverkoop, solidair ontbijt, posterbeurs en Koffiestop). Ook de inhoud van de campagne kwam aan bod. Daarbij kregen ze de hulp van Isidore Della uit Burkina Faso die bij hen een week te gast was om uit te wisselen en te getuigen over zijn werk bij de partnerorganisatie Inades-Formation.

We luisteren naar een concrete invulling van een moslingemeenschap

Jaarlijks organiseert Karama Solidarity (Brussel) gezamenlijk iftaravonden in verschillende buurten van Brussel. Samen met vrijwilligers bereiden ze maaltijden voor om het vasten te onderbreken. Dit initiatief bevordert niet alleen de gemeenschapszin, maar ook de dialoog en solidariteit tussen verschillende culturen en gemeenschappen. Een tweede luik van hun werk is het samenstellen van voedselpakketten, die dan worden uitgedeeld aan mensen in moeilijkheden. Daarnaast zet Karama Solidarity zich extra in voor fondsenwerving tijdens de ramadan om hun (buitenlandse) projecten te ondersteunen, zoals de zorg voor wezen (Marokko, Palestina en Mali), opleidingsprojecten (Kenia - Boda Boda's project), humanitaire hulp

(SOS Gaza en SOS Libanon), steun bij klimaatrampen (SOS Marokko), waterputten graven in Niger en het ondersteunen van vluchtelingen in Griekenland en Turkije.

3. Solidariteit met de wereld

Je bent niet alleen met je bezorgdheid om oorlogscrisissen, de gevolgen van de klimaatcrisis wereldwijd en de groeiende ongelijkheid tussen arm en rijk. Je bent niet alleen als je zelf de handen uit de mouwen steekt om een positieve invloed te hebben op je buurt, je stad of zelfs de wereld. En je bent niet alleen als je vindt dat het systeem moet veranderen zodat iedereen mee is en gelijke kansen krijgt. Meer dan ooit, is het nu tijd om onze krachten te bundelen en samen te werken.

Laten we onze solidariteit in de vasten, in de ramadan, inzetten voor een duurzame samenleving zonder ongelijkheid en met respect voor de grenzen van onze aarde.

Groepsgesprek: Wat kunnen we als gemeenschap doen?

We wisselen in kleine groepen uit rond deze vragen:

- Wat kan ik veranderen voor mezelf? In mijn leven?
- Wat betekent dat voor onze gemeenschap? Hoe kan onze gemeenschap werken aan een betere wereld?

4. We bidden samen

Tot slot willen we samen bidden. We zijn hier vanavond samen geweest vanuit onze betrokkenheid bij elkaars vasten. We luisterden naar elkaars traditie, hoorden over elkaars concrete inzet en hebben samen gesproken over wat nog meer mogelijk is. We zijn meer broers en zussen geworden. Nu willen we deze avond afsluiten met een gebed.

We maken het even stil voor een persoonlijk gebed (...) En we bidden samen

"O Allah, God, maak mijn hart vrijgevig en vul het met liefde voor anderen. Geef mij de mogelijkheid om degenen in nood te helpen en laat mijn handen altijd klaar zijn om te geven in uw naam."

*Smeekgebed (dua) in het kader van **vrijgevigheid en solidariteit**. Bron: "Ihya Ulum al-Din (De Heropleving van de Religiewetenschappen, geschreven door imam Al-Ghazali. Hij benadrukt in zijn religieuze boeken telkens het belang van vrijgevigheid vooral tijdens de vasten. Door anderen te helpen, bevordert je ook je eigen spirituele groei en kom je dichterbij tot Allah.*

Verdiepingsgesprek

VERZET OP EEN KEERPUNT

Het verdiepingsgesprek over engagement: **Hoop doet verdergaan**, uit brochure Vasten 2025, blijft beschikbaar op de webshop, via deze link: webshop.broederlijkdelen.be.

Vooraf

In dit gespreksmodel staan we stil bij hoe wij ons voelen in deze kantelende wereld. Vinden we daar woorden voor? Kunnen we leren van elkaar? Hoe vertalen we ons verlangen naar een veilige en rechtvaardige wereld? Welke keuzes maken we? En waar vinden we de kracht om ons te verzetten?

Het groepsgesprek verloopt in drie stappen met verschillende gespreksvormen. Reken op anderhalf uur als je alles wil doen. Als de beschikbare tijd korter is, kan je ook een deeltje selecteren. Je kan het gesprek voeren met bijvoorbeeld tien, twintig of dertig deelnemers. Minder kan ook. Of meer (maar dan moet je enkele van de materialen 'verdubbelen').

Je hebt een ruim lokaal nodig waar plaats is om wat rond te lopen, een hoek waar stoelen staan rond een scherm (met laptop/beamer) en een muur of paneel om enkele lange flappen aan op te hangen.

1. Welkom - inleiding

We liggen wakker van wat de toekomst brengt en vooral van welke toekomst we achterlaten voor de volgende generaties. We zien hoe mensenrechten geschonden of uitgehold worden, de rechten van de natuur met voeten getreden. De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds duidelijker. Er zijn de jarenlange aanslepende conflicten en oorlogen. Het internationaal recht lijkt soms een verkreukeld vodge papier. De democratie staat op het spel en autoritaire leiders winnen terrein. De waarheid wordt geweld aan gedaan.

Hoe voel jij je daarbij? Wat denk je als je wakker ligt? En wat doe je met die gedachten en gevoelens? Waar vind je (opnieuw) kracht tot solidariteit? Misschien ontdek je de gezamenlijke strijd van mensen rondom jou wereldwijd? We staan op een kantelpunt. **Het is nú tijd voor actie. De toekomst hebben we samen in de hand.** Er is veerkracht van Lima tot Kikwit, van Hebron tot Brussel.

2. Wat je voelt, is belangrijk. Een speeddate.

Voorbereiding

- Voorzie **kaartjes in twee kleuren** (best geen rood en groen – dat doet teveel aan 'goed' of 'fout' denken) waarop je telkens één van de woorden schrijft of print die je hieronder vindt.
 - » **Kleur 1:** onmachtig – verontwaardigd – woede – twijfel – onzekerheid – machteloos – wegkijken – vermoeid – afkeer – onverschillig – angst – terughoudend – verdriet – stuurloos – verlamd
 - » **Kleur 2:** moed – hoop – energie – confrontatie – uitgedaagd – verantwoordelijk – verbonden – ongeduld – koppig – bezorgd – opstandig – trouw – troost – vertrouwen – openheid
- Op de achterzijde van alle kaartjes druk je deze vragen af:
 - » (Her)ken je dit gevoel? In je eigen leven? In je gemeenschap of groep? In de bredere samenleving/wereld?
 - » Hoe hebben de gevoelens op onze kaartjes met elkaar te maken?

Verloop

- Verdeel de kaartjes onder de deelnemers. Zorg ervoor dat er van beide kleuren evenveel kaartjes uitgedeeld worden.
- Daarna houden we een **speeddate**: iedereen staat recht, spreekt iemand aan met een kaartje van de andere kleur. We zeggen welk woord op het kaartje staat en beantwoorden per twee de vragen op de achterkant van het kaartje. Zo'n gesprekje kan bijvoorbeeld twee à drie minuten duren. De gespreksleider geeft een (bel)signaal en dan wisselen de gesprekspartners onderling hun kaartje en doen we een nieuw gesprekje met iemand anders. Naargelang de groep en de beschikbare tijd kan men bijvoorbeeld vijf à zes gesprekjes voeren.
- Op het einde vraagt de gespreksleider enkele **korte reacties**: 'Wat deden deze gesprekken met jou?'

3. Kentering en keuzes. Een filmmoment.

Vorbereiding

- Een groepsgeprek. Voorzie stoelen voor alle deelnemers.
- Zorg voor een scherm en/of beamer en laptop met internetverbinding om enkele YouTube-filmpjes te laten zien. Er worden er vier voorgesteld. Je kan ook kiezen. Besluit in elk geval met 'Dit is mijn protest'.
- Bekijk vooraf de hierna vermelde filmpjes. Deze filmpjes en de gespreksvragen vonden we via de website *Verder kijken*; zie: www.kuleuven.be/thomas/page/verder-kijken/

Verloop en YouTube-links

- Na elk filmpje houden we een kort gesprek (bijvoorbeeld vijf à zeven minuten) met onderstaande vragen als leidraad. Eventueel toon je de vragen na elk filmpje op het scherm of schrijf je ze op een flap zodat iedereen ze kan zien.
 - » Wat heb je gezien?
 - » Wat heeft je geraakt?
 - » Hoe heeft het je geraakt?
 - » Wat heeft het bij jou opgeroepen?
- **Tank man:** <https://youtu.be/HxaqkzuGuM8>
Wat kan je tegen onrecht doen als je alleen bent? Hoe sterk kan je zijn?
- **Stay in queue:** <https://www.youtube.com/watch?v=IPxBKxU8GIQ>
Je staat in de rij en moet kiezen. Wat bepaalt jouw keuze?
- **Safety match:** <https://youtu.be/TaFvwJPVP9s>
Hoe geweld en vernietiging tot stilstand brengen?
- **Dit is mijn protest:** <https://youtu.be/jnEYlf-GCW50> Wanneer beslis je om anders te denken en te spreken?

4. Het is nú tijd voor actie. Wat is jouw verzet?

Vorbereiding

- Zorg voor een centrale tafel met een grote flap en enkele stiften.
- Maak voor elke deelnemer een blaadje met deze woorden (alfabetisch): 25 %-revolutie – afwijzing – anders denken – beleid beïnvloeden – betoging – burgerbeweging – dialoog – dissidentie – gemeenschap vormen – hervorming – jeugdbeweging – juiste woorden – juridische stappen – luisteren – nee zeggen – opstand – optocht – politiek – rebellie – signaleren – standvastigheid – stilte – vasten – verder kijken – vereniging – verzet – voortdoen – een vuist maken – weigeren

Verloop

- Verdeel de deelnemers in groepjes van vijf à zes personen (meer of minder kan ook). Geef iedereen een blad met de woordenlijst.
- We verwijzen naar de laatste video: 'Dit is mijn protest'. Stel enkele vragen:
 - » 'Als we op een keerpunt staan, welke keuzes maak jij vandaag?'
 - » 'Leiden jouw keuzes tot protest of verzet?'
 - » 'En hoe zou je dat doen?'
- Vraag dat iedereen eerst afzonderlijk op de lijst drie woorden aanduidt die momenteel voor zichzelf het best passen, die men nu zinvol vindt, die haalbaar zijn of net uitdagend, waarbij men kan aansluiten, die je alleen of samen kan doen ...
- In elk groepje vertelt men aan elkaar welke woorden men gekozen heeft en waarom. Na een kwartier kiest elk groepje vijf woorden die weergeven wat besproken werd. Die vijf woorden worden dan in het groot op de flap geschreven.
- We besluiten rond de tafel: Wat valt op? Welke woorden en acties spreken het meest aan? Wat lijkt moeilijk? Wat lijkt haalbaar? Wat nemen we mee? Wat kunnen we samen doen?

5. Tot slot: 'Dappere strijders en koppige doeners ...'

We staan op een keerpunt. Overal ter wereld zijn er stemmen die niet zwijgen, gemeenschappen die vechten tegen onderdrukking, groepen die opkomen voor mensenrechten, organisaties die de machtigen op hun verantwoordelijkheid wijzen. Zij houden de hoop levend, ook waar die verloren lijkt. De partners van Broederlijk Delen tonen de weg, samen, verbonden.

In de bijgevoegde presentatie (zie digitale bijlages of broederlijkdelen.be/liturgie26digi) vinden we foto's en vijf uitspraken van partners in Peru, Congo, Bolivia, Palestina en Haïti. Enkele deelnemers lezen deze voor.

Als je dat wil, kan je tussen de teksten door dit lied zingen (of een ander gepast lied/refrein).

**Geloven begint in het opstaan van armen.
Hopen begint in het diepst van de wanhoop.
Liefhebben waar je geen liefde meer hebt.**

Geloven begint in het opstaan van armen, lied van Herman Verbeek, bewerking Carlos Desoete – link: Geloven-begint-bij-het-opstaan-der-armen.pdf

Samen met onze partnerorganisatie ADIF (Association pour le développement des Initiatives Féminines) bouwen vrouwen stenen dijken om erosie tegen te gaan.

Broederlijk Delen

Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel
tel. 02 502 57 00 • info@broederlijkdelen.be
www.broederlijkdelen.be

Volg ons op

Broederlijk Delen
TOT IEDEREEN MEE IS